№ 216

საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციონო პარტიის

№ . 1918 წ. სამშაბათი, აგვისტოს 27.

5 ¼ 315

სახალხო საქმე

ფასი 50 კაპ.

მთავარი კომიტეტის ორგანო

გერმანელების ცნობით ბაქოს რკინის გზა ბალაჯარამდე ოსმალოთა ხელშია.—[illegible] სამხედრო-ძვირფასეულობა-მალული საქონელი აღმოაჩინეს, 5 მილიონად ღირებული,—ამერიკელებმა ვლადივოსტოკში ჯარი გადასხეს.

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„სახალხო საქმე“

ღირს: თვით 10 მან., ნომერი ღირს პროვინციასა და ტფილისში 50 კაპ., რკინის გზის სადგურებზე 60 კ., განცხადება: ჩვეულებრივი სტრიქონი პეტიტით პირველ გვ. 60 კაპ., უკანასკნელ გვ. 40 კაპ. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. ხელის მოწერა და განცხადება მიიღება რედაქციის კანტორაში ყოველ დღე დილის 9—3 საათამდე, სასახლის ქუჩა, № 6, ფოსტის ყუთი 190, ტელეფონი 12—29.

გულ-დათუთქულნი და მწუხარებით აღვსილნი მშობლები: მამა ანტონ, დედა ოლინკა; დები: ფედოსი და ნინო; ძმები: ისაკო და შალვა ვაუწყებთ ნათესავთ, მეგობრებს და ამხანაგებს, რომ შაბათს, აგვისტოს 31 (ახალი სტილით) შუადღის 12 საათზე სოფელ ახალშენში, მაცხოვრის ეკლესიაში გადახდილი იქნება 40 დღის წირვა და პანაშვიდი ტრაღიკულად გარდაცვალებულის ძვირფასის და საყვარელის

ანგია ანტონის ძე კუკულას

სულის მოსახსენებლად.

ღრმად დამწუხრებულნი მშობლები: ნესტორ ასლანის ძე და ვასასი იულონის ასული ჯაფარიძენი, მათი შვილები: კოწია, გრიშა, გრიგოლი, ანიკო და ალექსანდრე აუწყებენ, რომ მარიამობისთვის 28, (ახალი სტ.) ოთხშაბათს, ქ. ხაშურში რკინის გზის ეკლესიაში, დილის 11 საათზე, გადახდილი იქნება ნახევარი წლის წირვა და პანაშვიდი მუდამ დაუვიწყარის, პირველთა შვილის, ხოლო მეორეთა ძმის

დ ა თ ი კ ო ს

სულის მოსახსენებლად 901

ანა ნიკოლოზის ასული, ნიკოლოზ, გრიგოლ, ელისაბედ და დარია კონსტანტინეს ძენი თუხარელები გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ ამა აგვისტოს 24 ხან მოკლე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა

კონსტანტინე მიხეილ ს ძე თუხარელი

პირველისა საყვარელი და დაუვიწყარი ქმარი, დანარჩენებისა ძვირფასი მამა. პანაშვიდები ყველ დღე საღ. 7 საათ. პრიუტის ქ., № 6. 911

გულმოკლულნი ევა მიხეილის ასული და ლევან როსტომის ძე კობახიძეები გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ ამა აგვისტოს 24 ხან მოკლე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა

კონსტანტინე მიხეილის ძე თუხარელი

პირველისა ძვირფასი და დაუვიწყარი ძმა, ხოლო მეორესი საყვარელი ცოლის ძმა. პანაშვიდები ყოველ დღე საღამოს შვიდ საათზედ პრიუტის ქუჩა, № 6. 911

სამშაბათს, აგვისტოს 27 ანჩისხატის ტაძარში გადახდილი იქნება ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი

ეკატერინე თომას ასულის პ ვ ლ ი შვილის

სულის მოსახსენებლად, რასაც გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ შვილნი განსვენებულისა: ალექსანდრე, დავით, მარიამ, ელენე და ნინო. წირვის დასაწყისი 9 ნახ. საათზე, პანაშვიდი 11 ნახ. საათზე. 899

საქართვ. რესპუბლიკის ოფიც. ეკონომ. საზოგადოება

(ყოფილი კავკასიის თფ. ეკონ. საზოგ.)

იწვევს რეგისტრაციისთვის საზოგადოების ყველა წევრს საზ. მთავარ კანტორა- [illegible] კირკის ქ. № 9) 10 ს.—2 საათამდე. რეგისტრაციისათვის უნდა წარადგინონ [illegible] წიგნაკი, საწევრო ბილეთი და „ზაბორნი“ წიგნაკი პიროვნების დამამოწმე- [illegible] დოკუმენტით. რეგისტრაციისთვის წიგნაკის პატრონი პირადად უნდა გამოცხად- [illegible] რეგისტრაცია სწარმოებს დღიდან გამოცხადებისა ამ წლის ოქტომბრის 1-მდე. [illegible] შემდეგ საქონელი მიეცემათ მხოლოდ დავთარში შეტანილ (რეგისტრაციის შემ- [illegible] გენ-კის მიხედვით ქალაქ გარეთ მცხოვრებთათვის რეგისტრაციის ვადა გაგრ- [illegible] ლი იქნება. მთავრობის კომისია. საზოგად. გამგეობა. 1283

დიდი ცირკი

ძმ. ეფიმოვებისა

მიხეილის პრ., მუშტ., ახლო, საკუთ., ახლად შეკეთებული კაპიტალური საზამთრო შენობა, ტელეფ. 15—60.

დღეს, აგვისტოს 27-ს გაიმართება

გალა წარმოდგენა

მონაწილეობენ საუკეთესო მსახიობები: სლასტუშინსკი, ბ. ნიკოლინი, იზვეკოვები, იაპონელთა დასი და სხვ.

ანონსი: ახლო მომავალში გაიხსნება შემოდგომის [illegible]

[illegible]რი ადმინისტრატორი პ. ელიზაროვი. 910

ალექსანდრე, ივანე, გიორგი, დავით და ირაკლი სეხნიაშვილები დებით აუწყებენ ნათესავებსა და ნაცნობთ, რომ ოთხშაბათს აგვისტოს 28-ს (ძვ. სტ. 15-ს) გადახდილ იქნება წლის წირვა და პანაშვიდი საყვარელი დედის

დარია (მარიამ) სეხნიაშვილის

სულის მოსახსენებლად. პანაშვიდი წირვის შემდეგ დიდუბის ეკლესიაში. 902

ტფილისი, აგვისტოს 27.

ვისთან არიან?

ამ დღეებში ჩვენ მივიღეთ რუსეთის გაზეთები. რუსეთის დასახასიათებლად ბევრი მასალა მოიპოება გაზეთებში, თითქმის ყველა იმეორებს სტერეოტიპიულად გადაქცეულ იმ აზრს, რომ რუსეთის ნანგრევებში ინგრევა რუსული ბოლშევიზმიც, მაგრამ ამ ჟამად ეს ამბავი არ იტაცებს ჩვენს ყურადღებას.

საგულისხმიერო რუსეთის საზოგადოებრივ ელემენტების და საქართველოში დარჩენილ რუსების პოლიტიკურ მიმართულებათა პარალელია. ყველას კარგად მოეხსენება, რომ საქართველოში დღეს არც ერთი ჯგუფი ისე არა მტრობს დამოუკიდებლობის იდეას, როგორც რუსობა. სომხებსა და თათრებს პირში წყალი ჩაუდგათ რაც მათაც გაიჩინეს სეპარატიული სახელმწიფო. მხოლოდ რუსობა-ღა დარჩა ისეთი ექსტერიტორიალური ამორფული მასსა, რომელსაც დიდი პრეტენზიები აქვს და რომელიც თავის პრეტენზიებს მაღალ დემოკრატიულ ლოზუნგში ხვევდა დღევანდლამდე.

უკანასკნელ დროის საქართველოს პოლიტიკაში კარდინალურ ხასიათის აქტად ორი მომენტი უნდა ჩაითვალოს: დამოუკიდებლობის აქტი და გერმანული ორიენტაცია. ამ მთავარ პოლიტიკაში ქართველობა აწამა რუსის აქაურმა სოც.-დემოკრატებმა და ესერებმა, ამაში ხედავდნენ ესენი საქართველოს ღალატს რუსობისადმი, ჩვენს დანაშაულს რევოლიუციაში. მაგრამ რუსულ გაზეთებიდან ჩვენ ვტყობილობთ, რომ თვით რუსეთის ესერები და ესდეკები ისე არ მსჯელობენ, როგორც აქაური რუსები და ისინი სავსებით ამართლებენ, საქართველოს ნაბიჯს. რუსეთის მეგობრების კილო ჩვენთვის სასიამოვნოა, ამ კილოს მიხედვით აქაურ რუსის მემარცხენე ელემენტებს ჩვენთვის ხელი უნდა მოეცა სასიცოცხლო ინტერესების დაცვაში, მაგრამ არა, ტფილისის რევოლიუციონერები არსებითად გადაუდგნენ ჩვენს რესპუბლიკას და ხელს უშლიან მის არსებობას დიახ, დღეს სავსებით გამორკვეულად უნდა ჩაითვალოს, რომ აქაური რუსის მემარცხენენი არც ჩვენთან არიან და არც რუსის „თანამოაზრეებთან“, ისინი რაღაც უნიკუმს წარმოადგენენ და ანვითარებენ სრულიად სპეციალურს, დასაგმობ პოლიტიკას.

ასეთს პოლიტიკას ანხორციელებენ არა მარტო აქაური მემარცხენე ელემენტები. ასევე იქცევიან მემარჯვენენი. აქაური კადეტები ხომ მილიუკოვსა და შინგარიოვზე ლოცულობენ, მაგრამ მაშინ, როცა აქაური კადეტები გერმანულ ორიენტაციის გინებაში არიან მილიუკოვის პარტია რუსეთში აშკარად მიუდგა გერმანულ ორიენტაციას და დღეს ამ ნიადაგზე სურს გამოიწვიოს რუსეთის განახლება.

ორიენტაციის საკითხი არ არის მარტო პარტიული საკითხი, ის ამავე დროს დიდი ეროვნული საკითხია და შესაძლოა ერთი და იგივე ორიენტაცია მიზნად დაისახოს სხვა და სხვა კლასიურმა ჯგუფმა. თუ დღეს რუსეთის ბოლშევიკები და კადეტები ჩვენს გერმანულ ორიენტაციას სთვლიან სიბრძნის ნიმუშად, როგორ მოხდა, რომ ტფილისის კადეტები და ბაქოს ბოლშევიკები არც ჩვენთან არიან, არც რუსის თანამოაზრეებთან და ფარულად ბაქოში, ხოლო აშკარად ტფილისში ხოტბას ასხამენ ინგლისს და ინგლისურ ფინანსებით ანგრევენ რუსეთში თანამედროვე რუსეთის პოლიტიკას, ხოლო ჩვენში ქართულ-გერმანულ პოლიტიკას?

საქართველოსა და ამიერ-კავკასიაში რუსულ ელემენტების—ესდეკების, ესერების, კადეტების და ბოლშევიკების პოლიტიკა საოცარის ბურუსით არის მოცული. ჩვენს წინაშე ხელოვნურად შექმნილი თილისმა არის და ალარ ვიცით პოლიტიკური ჯგუფები ვის ემხრობიან და ვისთან არიან, როცა ერთ ალაგას პარტია ერთს ამბობს და მეორე ალაგას იგივე პარტია თავის საფუძველს ანგრევს სათავეში. შეიძლება აქ იყოს სულ თავისებური პოლიტიკა უმთავრესად ადგილობრივი ძალებისა, რომელთაც რუსეთის კადეტიზმი, ბოლშევიზმი, მენშევიზმი და ესერიზმი შირმად უნდათ მხოლოდ? შეიძლება მართლა ასე იყოს ეს და თუმანოვები, სემიონოვები, აზატიანები და მაუმანები აკეთებენ არა რომელიმე პარტიულ იდეოლოგიის და პოლიტიკის საქმეს, არამედ უბრალო კლასობრივ და ეროვნულ ზრახვას რომელიმე ფინანსიურ ეროსას ემსახურებიან.

რუსეთის გაზეთები ჩვენ ერთხელ კიდევ გვიმტკიცებს იმას, რომ ჩვენში მედგრად მომქმედ რუსის ძალებს არავითარი იდეური კავშირი არ აქვთ რუსეთის პარტიებთან ან და რომ ისინი მუშაობენ ადგილობრივად ადგილობრივ ძალებით საქართველოს სიცოცხლის საზარალოდ განსაზღვრულის მიზნით.

მთავრობაში

სამხედრო მინისტრმა ბრძანება გასცა სამხედრო ნაწილთა უფროსებისადმი, განუმარტონ მათ თავიანთ ჯარის კაცებს, რომ სამსახურის დროს მიცემულ სახელმწიფო ტანისამოსსა და ნივთებში მათს საკუთრებას მხოლოდ თეთრეული შეადგენს და დანარჩენს უნდა გაუფრთხილდნენ როგორც სახელმწიფოს ქონებას. ტანისამოსისა და სხვა ნივთების გაყიდვის ან გაუფრთხილებლობისათვის დამნაშავე ჯარისკაცები სასტიკად დაისჯებიან.

სამხედრო სამინისტრომ თხოვნით მიჰმართა შინაგან საქმეთა მინისტრს, რათა დაბა ახალქალაქიდან სავსებით გაყვანილ იქმნან ლტოლვილები—როგორც ჯარის საბინადრო ადგილიდან.

სამხედრო სამინისტრომ მიმართა გზათა მინისტრს, მიღებულ იქმნას ყოველივე ზომა, რათა ახლად გაწვეულ ჯარისკაცთა და საერთოდ ჯარის გადაყვან-გადმოსაყვანად დროზე და საჭირო ვაგონები მიაწოდონ ხოლმე.

დადგენილია მიეცეს სახალხო განათლების მინისტრს ათ მილიონიან ფონდიდან 9600 მან. ტფილისის ქალთა და ვაჟთა გიმნაზიებისათვის დასახმარებლად.

დადგენილია გადაიდვას შინაგან საქმეთა მინისტრის განკარგულებაში 10 მილიონიან ფონდიდან ერთი მილიონი მანეთი სახალხო გვარდიის მობილიზაციისთვის ანარქიის საბოლოოდ მოსასპობად განსაკუთრებულად ქუთაისის გუბერნიაში.

სამხ. მინისტრის განკარგულებით საქართველოს რესპუბლიკის რკინის გზებზე მიმოსვლისათვის გაცემული ლიტერები სადგურზე შემოწმებულ უნდა იქმნეს სამხ. უწყების წარმომადგენლის მიერ. შეუმოწმებლად რკინის გზა არ მიიღებს ასეთ ლიტერებს.

განათლების სამინისტრომ შუამდგომლობა აღძრა მინისტრთა საბჭოს წინაშე, რომ ხონის სასოსტატო სემინარიაში აგიხსნას პარალელური კლასები.

უკანასკნელი ცნობები

გერმანიის მისიის ცნობები ბაქოს ფრონტის შესახებ, აგვისტოს 22-ს რკინის გზა ოსმალთა ხელშია ბალაჯარამდე, მატარებლები ნორმალურად მოძრაობენ. ალიატსა და ბალაჯარის შუა მოძრაობა მხოლოდ ღამითაა, რადგანაც ეშინიანთ ნაღმოსნების სროლისა. ნავთის სამრეწველო ოსმალთა ხელშია და ცოტა დაზიანებულია. ბაქოს მფრინავები გამუდმებით დაფრინავენ ამ ადგილებში და მუშაობას ხელს უშლიან, ეშინიანთ, რომ ეს მფრინავები სამრეწველოებს ყუმბარებით დაანგრევენ. ოსმალთა არტილერია ფაიოლოსა და ნახევარ კუნძულ ზიხზე უშენენ ყუმბარებს ნავთსადგურს და დალეწეს ინგლისელთა გემი.

ეროვნული საბჭო

აგვისტოს 23-ის სხდომა.

(დასასრული)

გრ. ვეშაპელი კითხულობს შეკითხვის ტექსტს: „მიწათმოქმედების მინისტრმა და სხვა უწყებებმა, როგორც ამიერკავკასიის ყოფილი რესპუბლიკის დროს, ისე ახლად შექმნილს საქართველოს რესპუბლიკაში, გასცა საიჯაროდ და გაჰყიდა კიდევ მთელი რიგი სახელმწიფო ქონებისა, როგორც, მაგალითად ბორჯომის წყალია, ტყის გაჩეხვა და სხვა. ამასთანავე იჯარით გაცემისა და გაყიდვის პირობანი ეწინააღმდეგება საქართველოს რესპუბლიკის ინტერესებს. ეს პირობანი ეწინააღმდეგება აგრეთვე სახელმწიფო ქონების თაობაზე არსებულს დებულებას. აცნობს რა ამას, ვეშაპელი ეკითხება ეროვნულს საბჭოს: 1) თანახმაა თუ არა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა ერ. საბჭოსთან შეიქმნას კომისია, რომელსაც დანიშნულებად ექნება გადასინჯოს ყველა დადებული კონტრაქტი და მოსპოს ის კონტრაქტები, რომელიც ეწინააღმდეგება საქართველოს სახელმწიფოებრივს ინტერესს. 2) კისრულობს თუ არა ეროვნული საბჭო ინიციატივას ისეთი მდგომარეობის შესაქმნელად, რომ უზრუნველყოფილი იყვეს საქართველოს ბუნებრივ სიმდიდრეთა წესიერი ექსპლოატაცია“. შეკითხვის ტექსტის წაკითხვის შემდეგ ვეშაპელი დიდხანს ლაპარაკობს.

მარტის 17-ს სეიმმა დაადგინა დიდი მთავრის მამულის გამოუსყიდველად კონფისკაციის მოხდენა.

ვეშაპელი უკმაყოფილებას გამოსთქვამს, როგორც ნაციონალ-დემოკრატი, რომ დიდ მთავარს გამოუსყიდველად მამული ჩამოართვეს და განაგრძობს: აპრილის 7-ს შეჯიბრება უნდა მომხდარიყო საიჯაროდ გასაცემ ან გასაყიდ ქონებისა და გამოცხადებული იყო მხოლოდ 3 დღის წინად, აპრილის 4. აქ დიდხანს ჩერდება ვეშაპელი და ედავება მიწათმოქმედების სამინისტროს, რატომ ადრე არ გამოაცხადეთო. წყალი იაფად გაიყიდა, ხე-ტყის ექსპლოატაციის საქმეც სახელმწიფოს ინტერესებისათვის არ არის სასურველად მოწყობილიო. ხე-ტყის თაობაზე დადებული ხელშეკრულება მონოპოლიას წარმოადგენს და ზარალის მეტს ვერაფერს მოგვიტანსო და სხვა.

პ. გელეიშვილი (მიწათმ. მინ. ამხ.) ჩვენ დღევანდელმა შეკითხვამ ძალიან [illegible]

...გვახარა, რადგან ღონისძიება მოგვცა ეროვნულ საბჭოს წინაშე წარვსდგეთ და უჩვენოთ თუ ვინ არის ქვეყნის გულშემატკივარი და ვინ არა.

მაისის 17 მიწათმოქმედების მინისტრმა ხელი მოაწერა აქტს, რომლის ძალით ქართველ ვაჭართა ერთი ჯგუფი იძენდა ბორჯომის წყალს განსაზღვრულ ფასად. ნაციონალ-დემოკრატების წრეებიდანაც მოდიოდნენ და გვთხოვდნენ, მოგვყიდეთ შეუვაჭრებლად (უტორგოდ), და თან ბოთლში 4 აბაზი შემოგვაძლიეს. ოთხ აბაზზე მეტად მარტო წყლის ტურჭელი ღირს და ჩვენ, რასაკვირველია, არ მივეცით. შეუვაჭრებლად რომ მიგვეცა, დღევანდელს შეკითხვას ეროვნულს საბჭოში აღარ შემოიტანდნენ. აი ასეთი გულშემატკივრები არიან საქართველოსი ნაციონალ-დემოკრატები. სამშობლო როცა გაჭირვებული დაინახეს, ფეხი მაშინ დააჭირეს, იქნება გამოვრჩეთ რასმეო. გვისაყვედურებენ, რატომ დააჩქარეთ წყლის გაყიდვაო. ჯერ ერთი, გაფუჭდებოდა საქონელი. მეორე, ხმალ ამოწვდილი მტერი ემუქრებოდა ქუთაისს, ტფილისს, ბორჯომს. სად წავიღეთ მილიონი და ორას ორმოცი ათასი ბოთლი წყალი? ვეშაპელს წელან ამ რიცხვის წაკითხვაც კი გაუძნელდა და ჩვენ ხომ უბეში ან ჯიბეში არ ჩავილაგებდით? ავიღოთ პრობკების საქმე. ერთი პირი გვაძლევდა 1000 პრობკაში 200 მანეთს. შეუჩნდა ერთი ნაციონალ დემოკრატი და დაარწმუნა: რაჟდენ დათეშიძე 7 თუმნად მოგყიდისო. ტყუილი გამოდგა. დათეშიძეს თურმე არც პრობკები ჰქონდა და არც 7 თუმნად აძლევდა. ის ნაციონალ-დემოკრატი ყოფილა კაპიტალისტების აგენტი. ასევე მოგვექცნენ ხე-ტყის საქმეში. რომელი ერთი ჩამოვთვალო. ნაციონალ-დემოკრატები და ის წრეები, რომლის ინტერესების დამცველად გამოდიან უთვალთვალებენ ჩვენს მთავრობას, აბა, როდის წაიფორხილებსო, რომ ეს წაფორხილება თავისი ინტერესების დასაკმაყოფილებლად გამოიყენონ.

ხომერიკი (მიწათმოქმედ. მინისტრი) როცა პირველად წავიკითხე ნაც. დემ. შეკითხვის ამბავი, მატარებელში ვიჯექი; ვერ გავიგე, ვინ იქნებოდა, რომელი პიროვნებაა შეკითხვის შემომტანი. როცა ჩამოვედი და გავიგე ვეშაპელი იქნებაო, ჩემს გაკვირვებას საზღვარი არა ჰქონდა, რადგან უფლება არა აქვს იმ კაცს, ვინც უფრო ადრე დააზარალა ხაზინა, ვისმე რამე უსაყვედუროს ხაზინის ინტერესის თვალსაზრისით. მაგრამ ამაზე შემდეგ.

ფორმალურადაც და არსებითადაც ჩვენ უკანონობა არაფერში ჩაგვიდენია. იმ დროს, როცა ოსმალოები ემუქრებოდნენ ჩვენს, არამც თუ თავისუფლებას, ფიზიკურს არსებობასაც კი, იძულებულნი ვიყავით ლიკვიდაცია მოგვეხდინა სახელმწიფოს, რაც შეიძლება, მეტი ქონებისა ბორჯომში. კონტრ-აგენტებთან შევკარით ცალმხრივი პირობა, რომლის დარღვევა ყოველთვის შეგვიძლიან. ეს იცოდნენ კონტრ-აგენტებმაც. უთხარით, თუ ვერ წაიყვანთ რიგიანად საქმეს და თუ უკეთესი პირობის დამდებნი ვნახეთ, უეჭველად დავარღვევთ. ხე-ტყის გაცემის თაობაზე ვაცხადებ, არაფერს მონოპოლიას ადგილი არა აქვს; ალბად შემკითხველს რიგიანად ვერ წაუკითხნია. ხე-ტყე ჩვენ გავეცით იმ პირობით, რომ განსაზღვრული საფასურით ქალაქში ჩამოეტანათ. ამ პირობის ძალით შეიძლება ფასის ან აწევა ან დაწევა.

ორიოდე სიტყვა იმ უანგარო პირებზე, რომელთა თაობაზე ვეშაპელი მოწიწებით ლაპარაკობდა. ვეშაპელის სათაყვანებელი პირნი ჯაბარის თანამშრომელნი იყვნენ სპეკულიაციაში. საზოგადოდ უნდა ითქვას, ჩვენი კაპიტალი იმ ხასიათისაა, სპეკულიაციის საშუალებით ცდილობს ზრდასა.

როცა ჩვენ გაჭირვებაში ვიყავით, მივმართეთ კაპიტალისტებს, უთხარით: მიიღეთ ეს ქონება, მოგვეცით ფული, აწარმოეთ საქმე ჩვენი ქონების საშუალებით. ვაჭარ-მრეწველთა კავშირის საბჭო ცდილობდა გაეგო, იყო ვისგანმე წინადადება ქონების შეძენის თაობაზე თუ არა. ეს იმისთვის იყო საჭირო, რომ უფრო მაგრა დაეჭირა ფეხი. როცა ტყავეულობა საჯარო ვაჭრობაზე გამოვიტანეთ ერთს ქართველს ვაჭარს მონაწილეობა არ მიუღია. ქართველმა ვაჭრებმა მოგვთხოვეს უსაჯარო ვაჭრობოდ მოგვეცითო.

ეროვნული საბჭო კერძო საკულტურო დაწესებულებას რომ წარმოადგენდა ვეშაპელი პრეზიდიუმში იყო. ვეშაპელის ხელის მოწერით გაყიდულ იქმნა კერძო ვაჭარზე ტყავი. ამ ოპერაციით ეროვნული საბჭო იზარალებდა რამდენსამე მილიონს მანეთს. მე ეს საქმე გავაუქმე და ეროვნული საბჭო ამ ზარალს გადარჩა. რასაკვირველია, ამით იმის თქმა არ მინდა, ვითომც ვეშაპელმა განზრახ ბოროტმოქმედება ჩაიდინა. ეს მხოლოდ შემკითხველის დასახასიათებლად იყო საჭირო.

ვეშაპელი. ჩვენ ძველ ეროვნულ საბჭოში სულ ორი კაცი ვიყავით. თქვენ კი სოციალ-დემოკრატებს, ბლომადა გყავდათ წარმომადგენელი. განა შეიძლება ამის შემდეგ ითქვას, რომ საბჭოს მოქმედებისათვის პასუხისგება ჩვენ დაგვეკისროს და არა თქვენ.

ტყავის გაყიდვაზე ხელი მოვაწერე, როგორც პრეზიდიუმის წევრმა, არც კი წამიკითხნია რაზე ვაწერდი ხელსა. სხვათა შორის ნ ჟორდანია, როგორც თავმჯდომარე, იქ იყო იმ დროს.

თუ ნაციონალური ხასიათის შეკითხვას შემოვიტანთ, გვეუბნებით თავადაზნაურების დამცველები ხართო; თუ ეკონომიურ-სახელმწიფოებრივი ხასიათისას—კაპიტალისტების დამცველები ხართო.

მთავრობას დაუდგენია („საქ. რესპ.“) ყველა სამინისტროს ევალება მთავრობას წარუდგინოს ხოლმე სავაჭრო-სამრეწველო ან საიჯარო ხასიათის ყველა ხელშეკრულებაო. საჭიროა აგრედვე ეს ხელშეკრულებანი გაეცნოს ხოლმე აგრედვე ეროვნულს საბჭოსაც.

ხომერიკი. თავიდანვე განვაცხადე, ბოროტმოქმედებას არავის ვაბრალებ ტყავის გაყიდვის საქმეში. კერძოდ ვეშაპელი, აზრად არა მქონია, ბრალდებულის სკამზე დამესვა. უცხო ჯარის შემოსვლა იყო მოსალოდნელი; ამიტომ გაჰყიდა საბჭომ ტყავი საფრთხემ გაიარა, პრეზიდიუმი ცდილობდა გაებათილებინა საბჭოსათვის საზარალო ხელშეკრულება. თქვენ, ბ-ნო ვეშაპელო, საბჭოს მხარი არ დაუჭირეთ, არა ცდილხართ საზარალო ხელშეკრულების გაბათილებას.

ნ. ჟორდანია (მთავრ. თავმჯდომარე). მე მგონია, ის კონკრეტიული შეკითხვა ბორჯომის ქონების თაობაზე უკვე გამორკვეულია მას შემდეგ, რაც ილაპარაკეს მიწ. მოქმედების მინისტრმა და მისმა ამხანაგმა და გააბათილეს ნაციონალ-დემოკრატების შეკითხვის დასაბუთება. მე მხოლოდ მინდა აღვნიშნო შემდეგი: ვეშაპელმა სთქვა, ძველმა საბჭომ რომ ტყავი გაყიდა, ნ. ჟორდანიაც იქ იყოო. ვეშაპელს ალბად მეხსიერება ჰღალატობს; მე იმ დროს იქ არა ვყოფილვარ.

ვეშაპელი ადგილიდან: იყავით.

იას. ლორთქიფანიძე: ბრძანდებოდით. ვეშაპელმა სთქვა, ბევრი რამე ვიცი მოსამსამსახურე პირებისაო. მოუწოდებ ვეშაპელს, საბჭოს ყოველს წევრს და საზოგადოდ ყველა მოქალაქეს, თუ იცის რამე ცუდი მოსამსახურე პირებისა განაცხადოს ეს არის მოქალაქის მოვალეობა სამშობლოს წინაშე.

გ. ლახნიშვილი (სწ. გ. მინ.) მე იმიტომ ამოვედი ტრიბუნაზე, რომ დავესწარ იმ კრებას, რომელმაც ტყავი გაჰყიდა. მიწათმოქმედების მინისტრს იმის აღნიშვნა უნდოდა, რომ სახელმწიფო ქონების გაყიდვას დიდი სიფრთხილე ესაჭიროება. საჭიროდ ვსთვლი განვაცხადო, რომ იმ კრებაზე ნ. ჟორდანია არა ყოფილა ვეშაპელი იყო პრეზიდიუმის წევრად, ხოლო მომხსენებლად ია სონ ლორთქიფანიძე გამოვიდა როცა საბჭომ გაიგო, რომ იზარალებს, ყოველი ღონე მიიღო ხელშეკრულების გასაბათილებლად.

კ. ნინიძე (სოც.-დემ.) ნაციონალ-დემ. პარტიას, რომელიც თავს სახელმწიფოებრივს პარტიას უწოდებს, ერთხელაც არ დაუყენებია შეკითხვა სახელმწიფოებრივს ნიადაგზე ვეშაპელი თავისი შეკითხვით ამტკიცებს, რომ ნაციონალ-დემოკრატებს საქმე არ ეინტერესებათ და არც მაინცა და მაინც წარმოდგენა აქვთ კანონების თაობაზე.

ყურადღება უნდა მივაქციოთ შეკითხვის დანასკვს: თანახმა არის თუ არა მთავრობა დაარსდეს ისეთი კომისია, რომელსაც მიზნად ექნება გადასინჯოს კონტრაქტები და მოსპოს სახელმწიფოს ინტერესისათვის საზიანო კონტრაქტებიო. ჩვენმა ფრაქციამ ეს დანასკვი ვერ გაიგო: რა არის ესა, სახუმარო წინადადება თუ სხვა რამე? თუ სახუმარო წინადადებაა, უნდა მოვახსენოთ ნაციონალ-დემოკრატებს, რომ საბჭოს ტრიბუნა სახუმარო წინადადების გასატანი ადგილი არ არის. ნაც.-დემ. თავის შეკითხვებით ამტკიცებენ, რომ სახელმწიფოებრივი პარტია კი არ არის მათი პარტია, არამედ მოუმწიფებელი ბალღების კრებული.

ორატორი ანალიზს უკეთებს ვეშაპელის საბუთებს და ააშკარავებს მის იურიდიული მეცნიერების სრულს უცოდინარობას.

ჩერქეზიშვილი. (ს. რ.) თავისი შეკითხვებით ნაციონალ-დემ. პოლიტიკურად დამარცხდნენ. არავისთვის არ არის დაფარული, რომ სახელმწიფო ქონებას შესაფერი პატრონობა უნდა და მთავრობამაც შესაფერად უნდა მოუაროს.

ჩვენ დაკმაყოფილებულნი ვართ მთავრობის განმარტებით და ნაციონალ-დემ. შეკითხვაში ვხედავთ მხოლოდ პოლიტიკური ხრიკების სიყვარულს.

მ. ყაუხჩიშვილი (სოც.-ფედ.) შეკითხვის განხილვას დიდის ყურადღებით ვუსმენდი. საბუთებიდან მხოლოდ ერთი რამე სჩანს. ჩვენს მთავრობას ბევრი რამ გაუკეთებია ხალხის სასარგებლოდ ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, მარტო შაშის საქმის მოწესრიგება რადა ღირს, ბორჯომის წყლის თაობაზე ამბობთ, მთავრობამ კონცესიად გასცაო. არავითარს კონცესიას არა ჰქონია ადგილი ორატორი ასაბუთებს თავის აზრს.

თქვენს შეკითხვას, ბ-ნნო ნაციონალ-დემოკრატებო, აზრი არავითარი აქვს. ამ გაჭირვებულს დროს, როცა ყოველი წუთი და საათი ფას დაუდებელია, დროსა და ენერგიას აკარგვინებთ საბჭოსაც და მთავრობასაც. ჩვენი ფრაქციის აზრით თქვენი შეკითხვები მიმართულია საქართველოს დამოუკიდებლობის, სუვერენიტეტის წინააღმდეგ, ვინაიდან თქვენის შეკითხვებით ცდილობთ შეაფერხოთ მოქმედება იმ უმაღლესი ორგანოისა, რომელიც მოწოდებულია საქართველოს სახელმწიფოს საქმე შესაფერის გზით წარმართოს.

კრების დასასრულ ეროვნულმა საბჭომ მიიღო ს.-დ. შემდეგი რეზოლიუცია:

მოისმინა-რა შეკითხვა საბჭოს წევრის გრ. ვეშაპელისა და მთავრობის განმარტება შეკითხვის გამო, ეროვნული საბჭო კმაყოფილდება მთავრობის განმარტებით და გადადის მორიგ საკითხებზე.

კრება დასრულდა საათის 4 ნახ.; შემდეგი სხდომა დანიშნულია აგვისტოს 27-ს.

ვ. ე.

ომის დეპეშები

დასავლეთის ფრონტი

ბერლინი 8—24. კრონპრინც რუპრეხტის და ბოინის ლაშქრები. ინგლისელებმა გააფართოვეს თავისი შეტევის ფრონტი ჩრდილოეთით არასის სამხრეთ-აღმოსავლეთ ნაწილამდე, სამხრეთით სომას იქით შოლნამდე. არასიდან ბოლნამდე სასტიკი ბრძოლაა. თანახმად მიღებულ ბრძანებისა ჩვენ ჯარს დავახევინეთ კრუაზელ-სენ-ლეჟერისაკენ მორის მიმართულებით მტერმა დაიპყრო ნაწილი [illegible] ტერიტორიისა [illegible] მიმართულებით მტერმა დაიპყრო ნაწილი [illegible] გარეკეს მტერი მორის იქით. მტერმა იერიშები მოიტანა ბაპომის მიმართულებით და ჩვენ ბერანი-ლისის ხაზიდან დაგვახევინეს: აქ ჩვენმა სარეზერვო ნაწილებმა მტერი შეაჩერეს. მირამონტის ორივე მხრით მტერმა 4-ჯერ მოიტანა იერიში: მტერი ჩვენი ხაზების წინ მოვიგერიეთ. ვიცე-ვახმისტრმა. ბაუერმეისტერმა მტრის 6 ჯავშნოსანი გაანადგურა კამელის აღმოსავლეთით მტერი ანკრის აღმოსავლეთ ნაპირას გამაგრდა. მტრის იერიშები ალბერტის მხრით დამარცხდა. ავრის ორივე მხრით უაზსა და ელეტთან ქვეითა ჯარებს შორის ბრძოლაა. ელეტსა და ენს შუა ფრანგები განაგრძობენ თავის იერიშებს. მტრის იერიშები შუადღემდე მოვიგერიეთ.

ბერლინი 8—25 კრონპრინც რუპრეხტის და ბოინის ლაშქრები. იპრის სამხრეთ-დასავლეთით ჩვენი მოწინავე ნაწილები ბრწყინვალედ იბრძვიან ბეილელის ორივე მხრით და ლაბასის არხის ჩრდილოეთით მტრის ნაწილობრივი იერიშები მოვიგერიეთ. არასსა და სომას შუა ინგლისელები განაგრძობენ თავის იერიშებს. მტრის ქვეითა ჯარმა ჯავშნოსნებით შეტევა დაიწყო ნევილსა და სენ-ლეჟერს შუა. ჩვენი თხრილების წინ შემტევი მტერი ცეცხლში გავხვიეთ და მტერს დიდი ზიანი მივაყენეთ. აგრედვე უნაყოფოდ ჩატარდა მტრის იერიში მორის წინ. მტრის ძალებმა არა ერთხელ მოიტანეს იერიში ჩვენს ახალ პოზიციებზე, ბეხანი-ბაპომ-მარლენკურტის დასავლეთით მთავარი პუნქტი მტრის იერიშებისა იყო ბოპომი. იერიშები მტრისათვის უნაყოფოდ ჩატარდა. ლეიტენანტმა ებერპოლდმა ამ ადგილას მტრის 8 ჯავშნოსანი გაანადგურა. ჩვენი დახევის დროს ანკრიდან და ფრონტის გასწორების დროს მტერი ფეხ და ფეხ მოგვდევდა და ნაშუადღევს იერიში მოიტანა კურსელისა და პოზიერის მხრით მარტინუშ-ბაზენტინის პირდაპირ. პრუსიელებმა კონტრ იერიში მიიტანეს და მტერი პოზიერს იქით გარეკეს. ალბერტის აღმოსავლეთით მტერი სცდილობდა ფრონტის გარღვევას. პრუსიელებმა, საქსონელებმა და ვიურტენბერგელებმა გარეკეს მტერი ლაბასილამდე და ალბერტ ბრეის გზატკეცილს იქით და დიდი ზიანი მიაყენეს მტერს. ბრძოლის შემდეგ აღმოჩნდა, რომ ჩვენი პოზიციები ღრმად იყო შეჭრილი მტრის ბანაკში და ჩვენ უკან დავახევინეთ ჩვენი ნაწილებს. სომასა და უაზს შუა საარტილერიო ბრძოლა და ქვეითა ჯარების უმნიშვნელო შეტაკებაა. ელეტთან ბრძოლა შესუსტდა. ელეტსა და ენს შუა კრესი-ა-მონტის პირდაპირ და შავინის ორივე მხრით მტერმა სასტიკი იერიშები მოიტანა.

საჰაერო ბრძოლაში აგვისტოს 24-ს ჩვენმა მფრინავებმა ყუმბარები დაუშინეს სანავთსადგურო დაწესებულებებს, წონით სულ 75,000 კილოგრამი.

ბედის კრიალოსანზე

I

ბედი

ბედი, ბედი! იგი არის ერთად ერთი თვითმპყრობელი, რომელიც მარადიულად მბრძანებლობს სამყაროს განუზომელ ტახტზედ და თავის ღვთიურ ქეიფს უმორჩილებს მსოფლიო საპყრობილეში ჩაბუთულ სულსა და ხორცს, ხილულსა და უხილავს და თავის ნების-ყოფას ჰსახავს კანონად ყოვლისა და ყოველგან.

იგი იმდენად მცირეა და წვრილმანი, რომ ჰინჰველის ცხოვრების გზასაც ერთგულად ჰდარაჯობს და ელოდება მის გავლა გამოვლას, რომ ასმინოს სიტყვა თავისი.

იგი იმდენად დიადია და მიუწდომელი, რომ ძლევა-მოსილება მისი იწყება ბევრით უფრო შორს იმ წერტილიდან, სადაც მთავრდება სრბოლა და ნაელვი ტანჯვით ნარა-თქმულ აზრისა.

იგი განუზომელია თავის სიპატარავეხა და სიდიდეში, ახლო ყოფნასა და მიუწდომელობაში- იგი განუყოფელია ყველასაგან, ყველაფრისგან, დროსა და სივრცისაგან. იგია უკვდავი, მარადიული ვითარცა საიდუმლოება, რომელიც განუპერეტელ ღრუბლებად ევლება გარშემო ყოფნა და არ ყოფნის თავსა და ბოლოს.

იგი თვით არის უდიდესი საიდუმლოება.

თავის ცხრა-ფრთოსან რაშზედ მჯდომიმოჰქრის კუთხიდან კუთხეზედ დედამიწისა. ხმითა მქუხარითა მიმოიწოდებს ყველას ბრძოლისა ველზედ, ხალხს აღამხედრებს მეორე ხალხზედ, ცოდნას წაჰკიდებს სხვა ცოდნასთან სისხლის მორევში. დამსხვრეულ ძვლებზედ საპირველოდ ნიჭი-ნიჭს ებრძვის. ქალაქსოფლების ნანგრევთა შორის ერი-ერსა სცდის სიკვდილ სიცოცხლით.

მკერდს-მკერდზედ აკლავს, ხმალს სტეხავს ხმალზედ, ცეცხლით გადასწვავს კიდევ სხვა ცეცხლსა, ათას სიცოცხლის ათასგვარ გრეხილს ასწეწ-დასწეწავს საკუთარ ხელში. ვისი გაწყდება, ვისი დარჩება უწყიან მხოლოდ მისმა თითებმა.

მსხვერპლისა წირვით, ვაშკაცობით, ბრძოლის ყიჟინით დაიქანცენ ყველა ერები და მათ გულიდან გაისმის ეხლა კვნესა და გოდება, მაგრამ არწივებს ისე დაუნდობრად ჩაუკლანჭიათ ერთმანეთი სისხლიან მკერდში, რომ მის გაშვება ბევრით უფრო მეტ ტკივილს იწვევს, ვიდრე განგრძობა საბედისწეროდ შეკვეთებისა და მათი ბაგე სასოწარკვეთილ შესვენების დროს აღმოიკვნესებს მტერთ სასმენადაც:

— ხვალ რა მოგველის ბედისაგან, ნეტავ ვიცოდეთ!

ბედი კი სდუმს, სდუმს ხვალამდის.

სამშობლოდ ჩემის აზრისა დამისახია მსოფლიო და მისი იდუმალება, უკვდავება და ამაოება, მაგრამ სიყვარული ჩემი სულ პატარაა: იგი მიწიერია და ძლიერი, მწველია და განუყოფელი, მისი სამშობლო კი—საქართველოა.

და ჟამსა სევდით პყრობისასა ჩემი ბაგენიც შეჰჴიდრიან ვიღაცას თუ რაღა-

— ხვალ რა მოგველის ბედისაგან— ნეტავ ვიცოდეთ!

ბედი კი სდუმს, სდუმს ხვალამდის.

ო, ხვალის საიდუმლოებავ, რა მწარეა უშენოდ დღევანდელი დღე!

II

ღრუბლიანი დღე

ყოვლის მპყრობელი სევდა მასმენს ლოცვასა ჩემსა, გარდასაცემად... გარემოისა.

ოო, ფრთოსანო რაშო, განუზომელ კითხვათა, რომელსაც ბედად არა გწერია პასუხად მიღწევა განმარიდევ სოფელსა ამას ქროლვითა შენით და მიმანებევ დაუსრულებელ ქარტეხილსა დროთა-ბრუნვისას. მოკლეა ცხოვრება ჩემი და ულეველია გზა-ჩვენი სავალი. ჩემ აზრთა ელვასაც ფრთებად შეგასხამ და განმიტაცევ წინ, წინ, საითლაც, რაც შეიძლება შორს, შორს შეგვედრი, რომ სიცოცხლის უკანასკნელი წამი არ მომეჩვენოს მე ხანგრძლივად განვლილი გზის გადასაზომად.

თვალნი ჩემნი განშორდებიან ძალასა თვისსა და ვარსკვლავთ იქით დაეძებენ თვის სამფლობელოს.

აზრი ჩემი დაეძებს სამზღვარსა მარადისობისას და ჰნატრობს მასთან შებმას, მასზედ შეკვდომას.

სული უბორკი, სული მშფოთვარე კი ტბებიდან ზღვებზედ მოწიალე დაეძებ დიდთა ოკეანეთ უშრეტ ტანჯვისას.

უთვალავ სახედ გამოკვანძული სიკვდილი და სიცოცხლე, ძიება და პოვნა შეუწყვეტელი გარდაქმნა მსოფლიოს ქარტეხილში აღმოხეთქილ ძალთა. სიხარული და წამება, ადამიანურ და [illegible] მარადისობის სრბოლაში მშფოთვარე ხელით ჩაქროვილნი აღმოსთქვავენ ქვეყნიერი საიდუმლოების კვნესას და სიმღერას; ტანჯვისა თასით ერთმანეთს აწვდიან შესასმელად შემოქმედების წყაროთა ნადენს და დამათვრალნი ამაოების თვალებში ცქერით დროთა-ბრუნვისა ჟინიან ფერგულს ჩამოუვლიან.

ამ ქაოსის დამათრობელ ფერხულში განგების შემოქმედი ხელით გავლებულ ხაზზედ მეც ვაყოლებ თავბრუს დამხვევ დავლურს, შეუცნობელ დავლურს და თან გულის ფიცარზედ მიმიხუტია ერთი პატარა იაგუნდი პატარა, ძვირფასი იაგუნდი. მიყვარს და მეშინიან არ დავკარგო იგი. ის უნდა იყოს განუყოფელი ჩემი „ფერხულის დამთავრებამდის. ეს იაგუნდია—ჩემი სამშობლო. მისი სახელი საქართველოა.

მიყვარდა საქართველო, და სიყვარული იგი იყო მტანჯველი ვითაარცა შემოქმედება

მტანჯველი იყო იგი სიყვარული, რადგან გუშინ მას გრძნობდა მხოლოდ ქართველი და არა ქართველობა.

ეხლა კი სიხარულად შემცვლია წამიბა გუშინდელი, რადგან ვხედავ რომ დღეს ქართველობაც იტანჯება საქართველოს სიყვარულით და ეს მიმაჩნია სადღესასწაულოდ.

ვკვნესოდი, რომ სხვები არა სკვნესოდენ. მიხარიან, რომ დღეს სხვებიც სკვნესიან.

სიყვარული, შემოქმედება და ტანჯვა —ეს უმაღლესი წამია ცხოვრებაში ადამიანისა, ერისა და კაცობრიობისა, რადგან იგია ამონახმები ჰანგზედ მარადისობისა. მასში იშობვის და მასში სპობვებს თავისსა ბოლოს დიუმთავრებელს.

დღეს ქართველი ერი ისმენს უდიდეს ჰანგს თავისი სულიერის ტანჯვით შენათხზავს.

ნეტარ არიან იგინი, ვინც უდიდეს სიხარულს უდიდეს ტანჯვაში აზიარებენ.

მაგრამ მუხანათია ხალხი. სიხარულს და მოსვენებას მონატურმა, ვაჰ, თუ უღალატოს თავის ტანჯვას, რომლითაც სწვდებოდა სულიერ სიმაღლეთ, ეხმაურებოდა რაღაცა მარადიულს და ზარს ჰრეკავდა ცათა სასმენად.

ვაჰ, თუ ზურგი აქციოს, რა დაკარგავს რწმენას ტანჯვის სიხარულად შეცვლაში, ან თუ დაიღალა ხანგრძლივი ტანჯვით, დიდი ხნის მოლოდინით.

მაშ ვანუგეშოთ, ვანუგეშოთ ამ [illegible] ჯვის სახელით:

რაც უნდა მოხდეს საქართვე[illegible] აღარ იქნება, რაც იყო გუშინ.

უეჭველად გათენდება მისთ[illegible] ძლება ეს დღე იყვეს შემოდგო[illegible] ღრუბლიანი, წვიმიანი და [illegible] მაგრამ მაინც „დღე“ იქნება [illegible] მფენი.

მაშ სამშობლოს სიყვარულ[illegible] ბილნო, ალავსეთ გული [illegible] ლითა, იტანჯეთ კვლად, [illegible] ტად და ას-ჩვიდმეტ წლი[illegible] დემდეგ იფხიზლეთ ცოტ[illegible] ზედ მდვომნი შეეგებ[illegible] -ღრუბლიანის დღისას!

ლევ[illegible]

ნებათა უმცირესობის შესახებ. სომხებისაგან იქნება 10 წარმომადგენელი— აზხაზებისაგან—ა. თათრებისაგან—4, რუსებისაგან 3, ოსებისაგან—2, ებრაელთაგან—2, გერმანელთაგან—1. წარმომადგენლებს ეროვნული საბჭო წარადგენენ. თუ ერ. საბჭო არ ეყოლება ვისმე პარტიათა შეთანხმებით უნდა აირჩიონ კანდიდატი.

დაპატიმრება. შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან არსებულ საგანგებო რაზმა დააპატიმრა არ. მეზუროვი სპეკულიაციასთვის.

საშა გიგეჭკორის დატუსაღება. როგორც კავკავის ერთ-ერთი გაზეთი იუწყება, ქალაქ კავკავის აღების დროს ყაზახებს დუპატიმრებიათ ცნობილი მოთარეშე ბანდის ხელმძღვანელი საშა გიგეჭკორი შეპყრობის დროს მისი რაზმი თურმე ათი კაცისაგან და შესდგებოდა.

დავით წერეთლის მკვლელობის საქმე. ამას წინად, გორში ვერაგულად მოკლულ ტფილისის სახალხო გვარდიის მთავარ შტაბის ოფიცრის დავით წერეთლის მკვლელობის საქმე გამოიძია გორის ტრიბუნალმა და ტფილისის ტრიბუნალს გადაეცა გასარჩევად.

საერობო არჩევნები. გორის მაზრაში საერობო საარჩევნო სიების შედგენა უკვე დასრულდა გარდა ცხინვალისა და ჯავის რაიონისა, სადაც მცხოვრებთ ინდიფერენტიზმი ეტყობათ.

დიმ. გულისაშვილის პანაშვიდი დღეს, დიდუბის ტაძარში გადახდილ იქნება ორმოცის წირვა და პანაშვიდი ამხანაგის და საუკეთესო მამულიშვილის დიმიტრი იერემიას ძე გულისაშვილის სულის მოსახსენებლად.

სასოფლო კომისიამ დაადგინა: ეცნობოს სამეგრელოში დანიშნულ პასუხისმგებელი პროპაგანდისტს აკაკი ფიჩხაიას, რომ გაანაწილოს მთელ სამეგრელოში ძალები, მის განკარგულებაში რომ არის.

ერევნიდან ჩამოსულთა სიტყვით ჯულფის მხრიდან დაჭრილი ასკერები ჩამოყავთ. ოსმალოებმა წინადადება მისცეს გუმბრის მცხოვრებლებს თავიანთი ცოლ-შვილი გაგზავნონ ქალაქიდან. ოსმალოები ქალაქიდან დიდ-ძალ სხვა და სხვა საქონელს ეზიდებიან.

ბაკურიანიდან გენერალ მაიორი მაყაშვილი ატყობინებს შინაგან საქმეთა სამინისტროს რომ ღვირში მოდის ყოველდღე აუარებელი ლტოლვილი, რომელთაც არა აქვთ საქართველოს მთავრობის ნებართვა. ისინი დიდ გაჭირვებას განიცდიან. თათრები უკან არ უშვებენ. გთხოვთ შეგვატყობინოთ, შემოუშვათ თუ არა საქმრთველოს ტერიტორიაზეო.

ტყიბულის მაღაროებში. შრომის მინისტრის ამხანაგი ესაძე კვლავ გაემგზავრა ტყიბულში როგორც ვიცით იქაური მუშები უკვე გაფიცულან.

სასოფლო კომისიაში ბიქტორ კალანდარიშვილმა სასოფლო კომისიას მოახსენა. ზუგდიდის მაზრის მდგომარეობის თაობაზე. აღნიშნა, ზუგდიდის მაზრა ჯერ-ჯერობით ბოლშევიკების გავლენის ქვეშ იმყოფებაო. თუ იქ შეიარაღებული ძალა არ გაიგზავნა— ბოლშევიკებისაგან რაიონის გასაწმენდად, იდეური მუშაობა შეუძლებელია, როგორც სოფლად ისე ქალაქად. ეხლა არაფერი მუშაობა არ სწარმოებს. მთელ მაზრაში საჭიროა არა ნაკლებ 7–8 პროპაგანდისტისა. ყურადღება უნდა მიექცეს აგრეთვე ადმინისტრაციის მოწყობას. ქუთაისის ორგანიზაციის ზუგდიდთან თითქმის არავითარი დამოკიდებულება აქვს.

ინჟენერთა და ტეხნიკოსთა ქართული ამხანაკობის საზოგადო კრება შესდგება დღეს, აგვისტოს, 25-ს ქართულ სასოფლო-სამეურნეო ბანკის დარბაზში სასახლის ქ. №6 დილის 11 საათზე განსახილველია ფრიად საყურადღებო საკითხები. დასწრება შეუძლიათ ამხანაგობაში ჩაწერის მსურველთაც.

კანონი

ნამდვილ სამხედრო სამსახურში დატოვებისა და ჯარში გაწვევის იმ პირთა რომელნიც დაბადებულან 1896—1899 წლებში

არმიის შესავსებად მშვიდობიანობის დროის შტატამდე და გასაუქმებლად საქართველო ტერიტორიაზე დღემდის მოქმედის ყოველგვარის კანონისა და მთავრობის განკარგულებისა ეროვნულმა საბჭომ დაადგინა:

მუხ. 1

ყოველი ახალგაზრდა, რომელიც დაბადებულია 1896 და 1897 წლებში და იმყოფება ეხლა რესპუბლიკის ჯარში, დატოვებულ იქმნეს ნამდვილ სამსახურში განსაკუთრებულ განკარგულებამდე.

მუხ 2

ყოველი ახალგაზრდა, რომელიც დაბადებულია 1898 წელს და დღეს ჯარში მსახურობს, უნდა დარჩეს ჯარში ნამდვილის სამსახურის სავალდებულო ვადის შესრულებამდე, ეს ვადა ჩაეთვლება დღიდან ჯარში ნამდვილად შესვლისა.

მუხ. 3

ყოველი ახალგაზრდა, რომელიც დაბადებულია 1896 წ. და დღეს ჯარში მსახურობს, უნდა დარჩეს ჯარში ნამდვილის სამსახურის ვადის შესრულებამდე. ეს ვადა ჩაეთვლება დღიდან ჯარში ნამდვილად შესვლისა.

მუხ. 4

რესპუბლიკის ყოველი მოქალაქე, 1-ლსა და მე-2 მუხლში აღნიშნულის ჰასაკისა, თუ რაიმე მიზეზით ეხლა ჯარში არ იმყოფება, დაუყონებლივ უნდა გაწვეულ იქმნენ ნამდვილ სამხედრო სამსახურში.

მუხ. 5

რესპუბლიკის ყოველი მოქალაქე 1 და 2 მუხლში ნაჩვენების ჰასაკისა, მოვალეა არ მოუცადოს განსაკუთრებულს მოწვევას და თვით გამოცხადდეს არა უგვიანეს ამ წლის სექტემბრის 10-სა სათანადო უფროსთან ჯარის ნაწილებში ჩასარიცხად ვინც ამ დღისთვის არ გამოცხადდება, ჩაითვლება დეზერტირად და შეპყრობილი გადაეცემა სამხედრო სასამართლოს.

მუხ. 6

ვინც 1895 წლამდე, ან 1895 წელში დაბადებულა და ახლა ჯარში მსახურობს, დათხოვნილი იქნება სათადარიგოდ სამხედრო სამინისტროს განკარგულებით, იმის კვალობაზედ, როგორც კი გამოცხადდებიან ისინი, რომელნიც გაწვეულ იქნებიან ამ კანონის მე-4 მუხლის თანახმად, ხოლო არა უგვიანეს ოქტომბრის პირველისა.

ამ კანონის სისრულეში მოსაყვანად განკარგულების მოხდენა დაეკისროს სამხედრო და შინაგან საქმეთა მინისტრებს.

1918 წ. აგვისტოს 20.

საქართველოს ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარე **ნ. ჩხეიძე.**

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე **ნ. ჟორდანია.**

არ. ჯაჯანაშვილის განცხადება

საქართველოს ეროვნული საბჭოს წევრმა არ. ჯაჯანაშვილმა შემდეგი განცხადება წარუდგინა მიწათ-მოქმედების მინისტრს: „ჩემს მოვალეობად მიმაჩნია მოგახსენოთ, რომ გორის მაზრის სოფელ კავთისხევის რაიონი ერთი ისეთი რაიონთაგანია, სადაც მთელი რევოლიუციის განმავლობაში წეს-რიგი არ დარღვეულა. აიხსნება ეს გარემოება განსაკუთრებით იმ სრული ნდობით, რომლითაც გამსჭვალული არიან სოფ. კავთისხევის მცხოვრებნი მთავრობისადმი. რევოლიუციის განმავლობაში არც აგრარულ მოძრაობასა და ტერორსა ჰქონია ადგილი ამ რაიონში, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ ორიოდ-სამიოდე მკვლელობას, რომლის წინააღმდეგაც არის მთელი სოფელი. ესეც იმით აიხსნება, რომ მცხოვრებლები ნდობით ეკიდებიან მთავრობის მუშაობას ამ სფეროში. მიუხედავად ამისა, აი უკვე რამდენიმე თვე გადის და სოფელ კავთისხევის საკმაოდ დიდს რაიონს ვერ ეწვია მიწების მიმღები კომისია. ხალხი მოუთმენლად ელის ამ კომისიას, როგორც მთავრობის ორგანოს, რომელმაც საბოლოოდ უნდა მოაწესრიგოს მიწის საკითხი.

ვიღებ რა მხედველობაში ხალხის ამ სურვილს, მე, როგორც ზემოხსენებული სოფლის მცხოვრები, უმორჩილესადა გთხოვთ მიიღოთ ზომები, რათა სოფ. კავთისხევში რაც შეიძლება მალე გაიგზავნოს მემამულეთაგან ჩამორთმეული მიწების მიმღები კომისია".

ჩვენი ამხანაგობა

საქართველო ამდენხანს საკუთარ ინიციატივას, თავისუფალ განვითარებას და ეროვნულ საქმიანობის უფლებას მოკლებული იყო.

ის გარეშე ძალების, გარეშე „მზრუნველობის" შემყურე იყო და ჩვენი ქვეყნის „განვითარება" სწორედ ამ უცხო ელემენტების კარნახით, სურვილით და გავლენით ხდებოდა.

ასეთ მდგომარეობაში მყოფი საქართველო დაძაბუნდა, ცხოვრება მისი მოდუნდა, დაკნინდა და ქართველი ერი, საკაცობრიო ოჯახის ოდესღაც სწორუფლებიანი და სასახელო წევრი, ბოლოს საშინლად ჩამოქვეითდა, „უკანასკნელთაც" კი უკან ჩამორჩა...

მაგრამ ხალხის ბრძნული თქმულებით „ზოგი ჭირიც მარგებელია" და ამ საშინელ ომის ქარტეხილში ქართველმა ერმა თავისუფლება გამოსჭედა და დღეს ჩვენი თავი ჩვენ ხელთ არის, დღეს უკვე გვაქვს დამოუკიდებელი მოქმედების უფლება, დღეს უკვე ჩვენზეა დამოკიდებული ჩვენი ავი და კარგი..

დღეს არის საჭირო ჩვენი ცხოვრების ნაკლულევანებათა შევსება, მრავალგვარ საჭიროებათა გათვალისწინება, სასურველ მიმდინარეობისაკენ გზის გაკაფვა, მოდუნებული ცხოვრების შერხევა, ფხიზელი აზროვნება, დაუშრეტელი ენერგია, სამშობლოსათვის თავდადება და ერთგულება.

უნდა კარგად გვახსოვდეს, რომ ხალხის დამოუკიდებელ არსებობის და მისი უზრუნველყოფის ერთ-ერთ მტკიცე გარანტიას ეკონომიური ცხოვრება სიმტკიცე შეადგენს და თუ ქვეყანა ეკონომიურად უძლურია, თუ მას ყველაფერი უცხოეთიდან შემოსატანი აქვს, გასაზიდი კი არაფერი, მისი საფუძველი შერყეულად და მისი საქმე დაღუპულად უნდა ჩაითვალოს.

მრეწველობის განვითარებას, ალებმიცემობის გაცხოველებას, ერთი სიტყვით, ეკონომიური და ფინანსიური მხარეების განმტკიცებას შეუძლია გვიხსნას დაღუპვისაგან, ვინაიდან ცნობილია, რომ ეკონომიური და ფინანსიური „კრახი" რევოლიუციის და მის მონაპოვართა კაპიტულიაციას იწვევს. მრეწველობის განვითარებასთან ერთად საჭიროა ზრუნვა საამშენებლო მუშაობის საწარმოებლად, რათა უმუშევრობა და სიმშილი, უკმაყოფილება და ანარქია კონტრ-რევოლიუცია და არევ-დარევა თავიდან ავიშოროთ.

ერთი უძლიერესი საშუალება ჩვენი მრეწველობის წარმოშობა-განვითარებისათვის, ჩვენი ეკონომიური აღორძინებისათვის, ჩვენი დამოუკიდებლობის განმტკიცებისათვის, იქნება სამრეწველო-საამშენებლო ამხანაგობათა და საზოგადოებათა დაარსება.

ასეთ ამხანაგობათა და საზოგადოებათა დაარსებას, საკუთარ თანხით და საკრედიტო დაწესებულებათა შესაფერისი დახმარებით საქმის წარმოების გზას შეუდგა ინგლისი მე-18 საუკუნეში, როდესაც მან ეროვნული მრეწველობა ფლამანდიელთა დ ჰანოვერთა კონკურენციისაგან იხსნა; საფრანგეთმაც ამავე გზით დაიწყო განვითარება კოლბერის და მის თანამოაზრეთა დროიდან; გერმანიამ მე-19 საუკუნეში და განსაკუთრებით უკანასკნელ 50 წლის განმავლობაში კერძო ინიციატივის განვითარება, მწარმოებელთა საზოგადოებებში შეკავშირება და საკრედიტო დაწესებულებათა წარმოებით დაინტერესება,—უმწვერვალეს საფეხურამდე აიყვანა, რამაც გამოიწვია მისი ეგზომ დაწინაურება.

თუ გვსურს ეკონომიური აღორძინება ეკონომიური ცხოვრების განმტკიცება, დამოუკიდებელ არსებობის შენარჩუნება ჩვენც ამ გზას უნდა დავადგეთ.

ეს არის მომენტის მოთხოვნილება!..

კაპიტალისტურ ხანაში იმის სიცოცხლის დღენი დათვლილია, ვინც ცხოვრებას ალღოს ვერ აუღებს, მის მოთხოვნილებას ანგარიშს ვერ გაუწევს... მაგრამ არ კმარა კეთილი აზრებით, სამშობლოს აყვავების და მისი ბედნიერების სურვილით განიმსჭვალო.

საჭიროა სურვილის საქმედ ქცევა, სამოქმედო გეგმის და პრაქტიკული ნაბიჯების შემუშავება, საჭიროა აქტიური მოქმედება..

ამ მიზნით ქართველ ინჟენერთა და ტეხნიკოსთა ჯგუფის ინიციატივით არსდება ამხანაგობა, რომელიც: ა) შეისწავლის ყოველმხრივ ჩვენი ქვეყნის ბუნებრივ სიმდიდრეს; ბ) გამოარკვევს თუ რა დარგების განვითარება შეიძლება, თუ რა უნდა შეადგენდეს ჩვენი ექსპორტის და იმპორტის საგანს; გ) შეეცდება ჩვენი ეროვნული სიმდიდრის დამუშავებაში ეროვნული ცოცხალი ძალების და კაპიტალის მაქსიმალურად გამოყენებას; დ) შეეცდება მრეწველობის და სასოფლო-მეურნეობის დარგთა რაციონალურად და მტკიცე ნიადაგზე დამყარებას; ე) ეროვნული სიმდიდრის განიავებას ხელს შეუშლის, განსაკუთრებით უცხო ელემენტების ხელში გადასვლას; ვ) შეეცდება ჩვენი ქვეყნის მრეწველობისა და მეურნეობის პროდუქტებისათვის რიგიან ბაზრის მოპოვებას; ზ) შეეცდება ჩვენი ქვეყნის ნედლი მასალის ადგილობრივ გადამუშავებას და ხალხისთვის საქონლის იაფფასებში მიწვდენას; თ) შეეცდება ხალხისთვის საჭირო იარაღების აქვე შექმნას და შუამავლობას უცხოეთიდან ჩამოტანილ საქონლის ხელსაყრელ პირობებში მისაწვდენად; ი) შეეცდება სოფელ-ქალაქების გაჯანსაღებას და სანიტარულ ტეხნიკის საჭირო ნიადაგზე დაყენებას; კ) შეეცდება ორგანიზაციული ნიჭის, პრაქტიკული უნარის და ენერგიის, ჩვენი ერის შემოქმედებითი ძალის, ჩვენი სასიცოცხლო ძალების ამოძრავებას, გამოყენებას, განვითარებას და სხვა..

ჩვენი ამხანაგობა არსდება არა ჩარჩული, არა სპეკულიაციისა და კომბინაციების მიზნით, არამედ ჩვენი ქვეყნის სამრეწველო-საამშენებლო განვითარების და აყვავების განზრახვით ჩვენ გვსურს ამ სერიოზულ მომენტში, როდესაც წყდება ჩვენი ერის ბედ-იღბალი და ერის შვილებზეა დამოკიდებული სამშობლოს მომავალი, — შევიტანოთ თავისი წვლილი საერთო საქმიანობაში; შეუფარდოთ ჩვენი მოღვაწეობა ცხოვრების მოთხოვნილებას, დავეხმაროთ ჩვენს ნორჩ სახელმწიფოს საამშენებლო მუშაობაში, დავეხმაროთ მთავრობას და საზოგადოებას, სოფელს და ქალაქს..

ჩვენი სურვილია აგრეთვე თავიდან ავიცილოთ, რამდენად ეს შესაძლებელია კაპიტალისტურ ხანაში, საკუთარი შრომის და მშრომელი ხალხის ექსპლოატაცია. ჩვენი ამხანაგობა არის წმინდა დემოკრატიული, შრომის და თანამშრომლობის პრინციპზე აგებული.—ჩვენი სურვილია, მთელი ჩვენი არსებით, ცოდნით, ინიციატივით, ახალ-გაზდური გატაცებით და ენერგიით ვიმუშაოთ ჩვენი ხალხის საკეთილდღეოთ და იმედი გვაქვს, ჩვენსკენ იქნება მთავრობის, ბანკების, საზოგადოების, განსაკუთრებით მისი დემოკრატიული ნაწილის სიმპატია, თანაგრძნობა და დახმარება..

აი, ამაში ვხედავთ ჩვენ ჩვენს სიმაგრეს და სიძლიერეს და ამ იმედით ვიწყებთ მუშაობას!..

ინჟ. ვ. კაკაბაძე.

გამოვეთხოვე

(ჩემს ოფიცრებს: მელვინეთ-ხუცესს, კინო მესხიშვილს, ბიძინა დავითაშვილს).

გუშინ დავაწყე მე იარაღი,
გამოვეთხოვე თოფ-ზარბაზანსა,
გუშინვე მუზას წარუდექ ლაღი
და თვით სამშობლო მიგდებდა განსა.
ჩვენ კიდევ ერთად შევიყარენით:
მე, ჩემი მუზა და სიყვარული,
და, მზე დამქრალი ქვეყნის მწარ ენით,
კვლავ მოვიკითხე მტკიცე და სრული.
კაცებთან ომში დიდხანს ნამყოფი,
ვკაცთმოყვარეობ და ვხარობ ისე,
ლამის დავკოცნო ჩემი დამგმობი,
ქართველის მტერი და სულით მქისე...
ჰოო, დავაწყე მე იარაღი,
ეხლა სულ სხვაგან დავხარჯავ დროსა,
მაგრამ დღეიდან ჩიტივით ლაღი,
აი რას ვეტყვი ჩემ სამშობლოსა:
საც უნდა ვიყო, რაც უნდ ვაკეთო,
ვინც უნდა მყავდეს თანგზავრი გვერდით
და, თუნდ სიმკაცრით იგი გავკვეთო,
რასაც მე, მუზა დიდხანსა ვწერდით—
მაინც ის უნდა გჯეროდეს გულით,
მაინც მას უნდა ჰკრეფდნენ ყურები,
რომ ახალსა ვქმნი ჩემი წარსულით,
რომ კვლავ სამშობლოს ვემსახურები!

1918 წ. აგვისტოს 23 ტფილისი. ი. მჭედლიშვილი.

[illegible]

ივლისის 25-მდე თუ რა საშინელი ამბები [illegible] უკვე ვქონდა მოკლედ აღნიშნული ჩვენს კორესპონდენციებში. უკანასკნელ წერილში დასასრულ ვწერდი, რომ ივლისის 23-ს საღ. მოს და 24-ს დილით ორი წყება დელეგატებისა ჩამოვიდა ჭალაში და ვითომც მორჩილება გამოუცხადეს ჩვენი მთავრობის სამხედრო წარმომადგენელს ბ-ნს იშხნელს მეამბოხეთა სახელით. მაგრამ როდესაც კბილი გაუშინჯეთ, როგორც შემადგენლობას დელეგატებისას, ისე მათ ვინაობასა და სადაურობას, სრულიად გამოირკვა, რომ იგინი არ იყვნენ წარმომადგენელნი თავზე ხელაღებულ მეამბოხეებისა. დელეგატებში მონაწილეობდნენ სოფ. პერევის მთავარ-დიაკვანი სამშვიდობო ოეთრ დროშით ხელში, ამავე სოფლის მცხოვრები მიქელა გულიტიშვილი, მეამბოხეთა ერთი მეთაურთაგანი ჭალის ხეობაში, და ოთხი ოსი, სოფ. ჯრია-ჯალაბეთელნი.

პირველ დღეს მათ აღუთქვეს ჩვენის რაზმის უფროს ტყვეების დაბრუნება და იარაღის ჩამოტანა არა მთელ მეამბოხეთაგან, არამედ მარტო აღნიშნულ სოფლებიდან. მეორე დღეს დელეგატთა ვინაობა. რაოდენობის და ვინაობის უმნიშვნელო ცვლილებით იგინი მართლაც ჩამოვიდნენ ჭალის სასოფლო სკოლის შენობაში და გაამართლეს სიტყვა და ჩამოიყვანეს ჩვენი ტყვეები რომელთა ვინაობა წინა წერილში უკვე აღვნიშნეთ. რაც შეეხება იარაღებს, ამაზე განაცხადეს სამაგიეროდ გაუშვით ჩვენი ტყვეებიც და როდესაც ჩვენები ამას ნახვენ გულს მოიბრუნებენ და იარაღსაც დაჰყრიანო. ბ-ნმა იშხნელმა მათ უპასუხა: ტყვეების განთავისუფლება ჩემგან ყოვლად შეუძლებელია, რადგანაც ყველა დამნაშავენი მეამბოხეობაში გაგზავნილ არიან ჩვენის მთავრობის განკარგულებაში, რომელიც ამ მოკლე ხანში გაარჩევს საქმეს, ხოლო თუ იარაღებს არ ჩამაბარებთ ჩემის ჯარით წინ მოვდივარ და ასეთს ურჩობას ვერ გაპატიებთო. დელეგატებმა დაიწყეს გოდება და წუხილი: რაღა გვეშველება თქვენი ტყვეები მხოლოდ ამ პირობით დაგვითმეს ჩვენებმა, ასე ცარიელებს როგორ... გვვიძლიან დავბრუნდეთ, ყველას დაგვხოცენო [illegible].

საერთო მორიგებასა და იარაღის და[illegible] [illegible] მხედრის ბ-ნ იშხნელის წინადადებაზე იარაღის ჩაბარების შესახებ განაცხადეს: ბატონი ბრძანდებით, ოღონდ ნუ დაგვაქცევთ და სოფელ ჯრიასა, ჯალაბეთსა და პერევში რაც იარაღია ყველას მოგართმევთო. სხვათა შორის, ერთმა დელეგატთაგანმა ოსმა ძუსოშვილმა აი როგორი სიტყვით მოგვმართა: ჩვენ შეურიგდებით საქართველოსა და მის მთავრობას, წინააღმდეგობას აღარ გაუწევთ, აქამდე ერთად გვიცხოვრია და აწიც ვეცდებით ერთად ვიცხოვროთო, რაც შეცდომა მოგვივიდა და რაც უბედურება დატრიალდა ეს სულ ჩვენი მეთაურების, ჩვენი ნასწავლი ხალხის ბრალია, როცა მათს მოქმედებას მე წინ აღუდექი და უარი ვთქვი თქვენს საწინააღმდეგოდ თოფის აღებაზე მათ ჯაშუშად მომნათლეს და დღევანდლამდე მოსაკლავად მდევენ, ეხლაც არ ვიცი, რომ დავბრუნდები, მაცოცხლებენ თუ არაო. რაზმის უფროსმა გაუმეორა დელეგატებს დამორჩილებოდნენ ჩვენს მთავრობას და მშვიდობიანი გზით დაებრუნებიათ ყველა განძარცვი და ოსეთისაკენ წაღებული, დაეყარათ იარაღი და სხვა. პერეველი მთავარ-დიაკვანი აღარ დაბრუნდა თავის სოფელში მომკლავენო, ხოლო დანარჩენები წავიდნენ იმ აღთქმით, რომ იგინი დაარწმუნებდნენ ყველას დამორჩილების აუცილებლობასა და საზოგადოდ მთავრობის ყველა მოთხოვნილების შესრულებაზე. პასუხი პერევ-ჯრია-ჯალაბეთელებს უნდა მოეცათ ივლისის 25-ს შუადღემდე. როგორც აღვნიშნეთ მეამბოხენი არ დამორჩილდნენ და ჩვენი ჯარი აღნიშნულ დღის ნაშუადღევის პირველ საათიდან ბრძოლით შეუდგა ჭალის მთის ხეობას. სამი საათის ბრძოლის შემდეგ ამავე დღეს ჩვენი ჯარი შევიდა სოფ. პერევსა და ჯრიაში და დაიკავა პერევამდე მთელი ხეობა. მოთარეშეებმა დასტოვეს მთელი ეს ნაწილი და ბერინათხარს იქით თითქმის მიუვალ მთა-კლდე-ღრეებს შეაფარეს თავი აღნიშნულ სოფლებში ჩვენს ჯარს ერთი სულიერიც არავინ დახვედრია ქალიან-ბავშვიან-კაციანად მცხოვრებნი რაღაც მიუვალ, ულრან ტყეებში მიიმალნენ შიშისა გამო როდესაც დარწმუნდნენ, რომ ჩვენი რაზმელები მშვიდობიან ხალხს ხელს არ ახლებენ, ნელ-ნელ რამდენიმე დღის შემდეგ დაბრუნდნენ და ხალხი მოეპატრონა თავიანთ სახლებსა და ცხოვრებას. თითოოროლა თოფიც გადასცეს ჩვენს ჯარს ეტყობოდა გაბრიყვებული ახალგაზრდობა არა სჩანდა და არავინ ამბობდა სწორს ვისთან და სად არიან მეთაურ-

ნი. მოხუცებულნი და ქალები კი იტ-ობინებოდნენ იგინი მთებში უდგანან ცხვარს და საქონელს, რადგანაც მგლის შიშია, თოფები თან აქვთ წაღებულიო. ჩვენმა ჯარის-კაცებმა რამდენიმე საეჭ-ვო კაცი გაჩხრიკეს. სხვათა შორის მი-ქელ გულიტაშვილი თუმცა ეფიცებოდა ჩვენებს არა მაქვს-რაო, მაგრამ როცა სახლის იატაკი აუნგრიეს, იქ უპოვეს თოფი, ჯარის-კაცის ტანისამოსი, რამ-დენიმე ხელი და სხვა ნივთები. ჭალაში აღნიშნულ დღეს რამდენიმე ტყვეც ჩა-მოიყვანეს პერევ-ჯრიიდან. ამ სოფლე-ბის დაპყრობის დღეს ჩვენებს ზარალი არა მოსვლიათ-რა.

ივლისის 25-ს საღამოთი რაზმის უფ-როსმა ბ-ნმა იმხნელმა თავისი მაგიე-რობა მიანდო პორუჩ. სამსონ ივ. მაჭავარიანს, გასცა განკარგულება და-ჭერილი პოზიციები შეენახა ჩვენს რაზ-მელებს და თვით რამდენიმე დღით გა-ემგზავრა ქუთაისსა და შემდეგ ტფი-ლისში შემდეგი სამოქმედო დირექტი-ვების მისაღებად. კაპ. იმხნელმა სხვათა შორის მონაწილეობა მიიღო ქუთაისსა და ზესტაფონში დატყვევებულთა მდგო-მარეობის გამოსარკვევად. ნაკლებ და-ნაშაულნი და სხვა და სხვა დროს და-პატიმრებული 40 კაცზე მეტი გაანთა-ვისუფლეს, ხოლო დანარჩენები ბრალ-დების მიხედვით პასუხისგებაში იქმნენ მიცემული.

აგვისტოს პირველ რიცხვებამდე მთელს ნაწილში შესამჩნევი ცვლილება არა მომხდარა რამდენიმე ინციდენტს ჰქონ-და ადგილი, რომელსაც მოკლედ აღვ-ნიშნავთ აქვე. სოფ. ჯალაბეთის გადა-სახედავში წინ პოზიციები ჰქონდა გა-მაგრებული ლევან გამყრელიძის რაზმს. ივლისის 27-ს მოუსვენარ, მაგრამ კურდ-ღელივით მშიშარა მოთარეშეთა ერთმა ნაწილმა გაბედა და თავს დაესხა ლ. გამყრელიძის რაზმს. რაზმი მხნედ დახვ-და, თავდაცვიდან მალე შეტევაზე გადა-ვიდა და თანაც რაზმის დროებით გამ-გეს ბ-ნ მაჭავარიანს მიშველება სთხოვა. მალე მიეშველნენ არტილერისტები აღ-ნიშნულ რაზმს და მოწინააღმდეგე მსწრაფლ გარეკეს.

არ შეგვიძლიან არ აღვნიშნოთ აქვე მამაცური და გაბედული მოქმედება გრი-შა წერეთლის რაზმისა. პოლკოვნიკ ი. გედევანიშვილის პარტიზანული პოლკის ორი რაზმელი გრიშა წერეთელი და ლავრენტი მუმლაძე ჯერ კიდევ ივლი-სის 17-ს პირველ შეტევის დღეებში ჩა-მოვიდნენ საჩხერეში. ბ-ნი იმხნელი ამ დროს საჩხერის ხიდის მარცხნივ მაღ-ლობზე იყო და არტილერიას ხელმძღვა-ნელობდა, ეს ორი რაზმელი მივიდა და თავიანთი ვინაობა კაპიტანს გააცნო: ჩვენ ეხლა მოვდივართ საქართველოს სამხედრო გზიდან. იქ საქმე დიდებუ-ლად მიდის პოლკოვნიკ გედევანიშვი-ლისა და გენერალ კონიაშვილის მეთაუ-რობით, გთხოვთ თქვენს რაზმში ჩვენც მიგვიღოთ საერთო ჩვენის თავისუფლე-ბის მტრის წინააღმდეგო. ეს ორი რაზ-მელი თუმცა ის იყო ეხლა მატარებლით მოვიდა მაგრამ მხედრის იმხნელის ბრძა-ნება მიიღეს და იმ წამსვე წავიდნენ მო-დინახის ციხის მარცხნივ. გრ. წერეთელ-მა მცირე რაზმი (30 კაცამდე) შეადგინა ერთ დღეში და ყოველივე დავალებას საერთო რაზმის ხელმძღვანელისას პირ-ნათლად ასრულებდა. ამ რაზმმა მოიარა სოფ. არგვეთის ნაწილი, გორისა, მახა-თაური, შეამბოხეთა რამდენიმე მეთაური დაპატიმრა და თოფებიც მოჰკრიბა. ესევე რაზმი ივლისის 21—22 ს გაჰყვა სოფელ კორბოულში ბ-ნს იმხნელს. გრ. წერეთლის რაზმს ივლისის 28-ს ეკავა ლ. გამყრელიძის მარ ხენა ფრთა სოფ. ჯრიის იქით. ღამით სადარაჯოზე რაზმს ჰყავდა დაყენებული ორი კაცი სოფ. გორისას მცხოვრები იასონ ბარბაქაძე და ამ დღეებში ქუთაისიდან მოსული ჩვენი პარტიზანულ პოლკის რაზმელი ლადო ლოლაძე. შუა ღამისას ამ რაზმს მო-პარვია რამდენიმე ათეული მოთარეშე. იასონ ბარბაქაძეს ეს ამბავი სწრაფად უცნობებია ლოლაძისათვის, მაგრამ თავზე დამცემთ მოუსწრიათ, დაუხლიათ თოფები და ბარბაქაძე იქვე მოუკლავთ. ლოლაძეს მაგარი პოზიცია გამოურჩევია და აუტეხია სროლა, . მაშინვე მათ სხვე-ბი წამოშველებიან, თავზე დამცემნი კი უკუუკცევიათ, მაგრამ უმთვარო ღამეში ვერ გასდევნებიან. იასონ ბარბაქაძე ივლისის 31-ს მრავალი ხალხის თანა-დასწრებით სოფელ გორისაში გაასვენეს და ამავე სოფლის ეკლესიის გალავანში დაკრძალეს.

ამავე დღეებში სოფელ ხრეთიდან ბ-ნ სამსონ მაჭავარიანს არა ხასიამოვნო ამბავი მოუვიდა, უკვე გვქონდა აღნი-შნული, რომ ხრეთიდან მოთარეშეთა ბრბოს გაფანტვის შემდეგ ერთი ნაწილი ასე ორმოც კაცამდე გამოვიდა მუხურაზე გადმოვიდა ქვაციხეში, იქ ააწიოკა კო-წია ყლენტის ოჯახობა და სოფ. ხრეით-ში მოიყარა თავი. ამას წინად ეს უსინ-დისო ყაჩაღთა ბრბო ლევან გამყრელი-ძემ რაჭის მთებისაკენ განფანტა. ეხლა შეგვატყობინეს ჭალაში, რომ ეს რაზმი ისევ დაბრუნებულიყო ხრეითში და იქი-დან, როგორც ცნობები მოგვაწოდეს, ჭალის მთის ხეობაში გამაგრებულ მოთა-რეშეთ შეატყობინეს თურმე იარაღი არ დაყაროთ და მალე წამოგეშველებითო. ამ ბრბოს მეთაურობენ კაცხის სოფლის საზოგადოების მცხოვრებნი ყაჩაღები და ქურდები; აქ არიან თურმე ბაგრატ დე-ვიძე, პლატონ მიხელიძე, ვასილ მეფა-რიძე, სეფე ბაზლაძე, არჩილ გოცაძე, ბართლომე მიხელიძე. სულ შემდგარა 80 კაცამდე, აქვთ ხელის ყუმბარები ვინ ტოვკები და საკმაო ტყვია-წამალი.— მათი გამასპინძლების ვადა ბ ნმა მაჭა-ვარიანმა გადასდო ბ-ნ იმხნელის დაბრუ-ნებამდე.

უტყუარი საბუთები ჩაგვივარდა ხელ-ში, რომ ოსები და მათგან გაბრიყვებუ-ლი კვამლაძეები, შუკაკიძეები, სამხარაძე, ხვედელიძე და სხვ. დღევანდლამდე კავ-შირს არ სწყვეტენ საჩხერის ნაწილის თანამგრძნობ მცხოვრებლებთან. იგინი აბეზღებენ მთიდან მიწერ-მოწერის წარ-მოებას, ამხნევებენ მათ და რაღაცასა და ვიღაცის იმედით იგინი გამოსთქვა-მენ, რომ მალე შესძლებენ მთავრობის დამხობას და მერე გაუსწორდებიან ში-ნაურ თავის მტრებს. ივანწმინდელ სი-მონია სამხარაძეს მაგალ. დაუქადნია ვიცი, ვისი მიზეზით გადამიწვეს ჩემი ცხოვრებაო. მალე ჩემს დამღუპველ-საც მოუღებ ბოლოს. მოუკიდებ მის სახლს ცეცხლს, ჩავდგები კარებში რამ-დენი გამოვა იქვე ჩავკლავ და ასე ამოვ-წყვავ მთელს ოჯახსაო არ ვიცით ვიზეა გულისწყრომა ამ გამხეცებულ ადამია-ნისა, მაგრამ თუ მათ ბოლო არ მოეღო კვამლაძეებისა და სამხარაძეებისაგან ყველასფერი უბედურებაა მოსალოდნელი სხვათა-შორის აი მაგალითი მოთარეშეთა კავშირისა საჩხერის ზოგიერთ სოფლის მცხოვრებლებთან. ივლისის 30-ს საჩხე-რის გზაზე საარტილერიო მზვერავ რაზ-მის ერთის ჯარის კაცის მიქაბერიძის წყალობით დააპატიმრეს მაღაროს [illegible] მაშვილი სოფ. პერევის მცხოვრები. გაჩხრეკის დროს ჩოჩომაშვილს ჯიბეში აღმოაჩნდა წერილი მოთარეშეთა ზვო-დნის კომანდირის შუკაკიძისა, რომელიც სოფელ ორღულის კომისარს სწერდა: გადასინჯე ოჯახები; სადაც ოთხი კაცი იყოს თითო მეთოფურად და თითო ხარჯის მომტანათ გამოგვიგზავნეთო. ეს ჩოჩომაშვილი აღმოჩნდა მოსწავლე ვარ-დანაშვილის მოკვლაში მონაწილეობის მიმღები. როგორც აღვნიშნეთ კაპიტ. სი-სორდიას მზვერავ რაზმს დაეცნენ ივ-ლისის 24-ს პერევის გზაზე; მოკლეს მზვერავები სანებლიძე, ვარდანაშვილი და სტუდენტი შოთაძე. კლდეში დაი-მალნენ მიქაბერიძე, მესხი და მაჭავა-რიანი ამ ჩოჩომაძემ დამალულნი მოთა-რეშეთ უჩვენა, იგინი დააპატიმრეს და ერთი კვირის განმავლობაში ტყვედ ჰყავდათ მოთარეშეთ ხელში. ჩოჩომა-შვილი დაპატიმრებული ძლიერი რაზმის თანხლებით ქუთაისის ციხეში გა-გზავნეს.

ქაქუჩელა.

ტფ. საგანგებო მფრინავ რაზმის შესახებ

ძნელი წარმოსადგენია ჩვენს უკუღ-მართს დროში ის, თუ რა ხდება ჩვენს თავისუფალ სამშობლოში, ძნელი წარ-მოსადგენია ის, თუ როგორის სიძლიე-რით იკიდებს ფეხს ათასგვარი ბოროტ-მოქმედება. როგორც წინეთ, ისე ეხლაც ვერ გაუგია ადამიანს, თუ რომელ-ერთს ემსახურებიან ის პირები, რომლებიც ვისიმე პროტექციით—ხშირად ექცევიან სათავეში დიდ მნიშვნელოვან საზოგადო საქმეს. მიუხედავად ამისა, რომ მათ ძალა უძთ ხელ-მძღვანელობა გაუწიონ დაკისრებულ საქმეს, ისინი მაინც ღე-ბულობენ თავის თავზე საქმის წარმოე-ბას, სარგებლობენ დროით ივსებენ ჯი-ბეს, და ბოლოს მშრალი ამოდიან წყლი-დან მთავრობას არც დრო აქვს და არც საშუალება დამოუკიდებლად თვალ-ყური ადევნოს ასეთ პირების მოქმედე-ბას, ამიტომ ყოველი მოქალაქე ვალდე-ბულია მთავრობის ყურადღის მიიყვანოს ასეთ პიროვნებათა მოქმედება ამიტომ საჭიროდ მიმაჩნია კიდევ ერთხელ შეო-ვაგონო, ვისაც ჯერ არს, ტფილისის სა-განგებო მფრინავ რაზმის უფროსის პოლკ. ხარაძის სახელი, რომელიც ზე-მოხსენებულ რაზმის [illegible] უკვე ექვსი პოლკ. ხარაძე ხუთი თვე ხელმძღვანე-ლობდა რაზმს და ამ ხუთი თვის განმავ-ლობაში დიდძალი ქონება გაფლანგა. ბევრი პარტიული მუშაკი ერია იმ დროს რაზმში, (შემდეგ დათხოვნილ იყვნენ ხა-რაძისა და გუბერნიის კომისრის განკარ-გულებით) რომლებმაც გულ-გრილად ვერ უყურეს სამშობლოს გაძარცვას და ხმა ამოიღეს ხარაძის წინააღმდეგ, შეა-დგინეს კომისია და მოითხოვეს რევი-ზია დაენიშნათ. რევიზია დანიშნეს, მაგრამ კომისიის წევრ მხედრებს უთხ-რეს,—ჩვენ დემოკრატები არ გვინდა რაზმში და მიბრძანდითო. რამდენად სამართლიანია ასეთი განკარგულება, ეს მკითხველებმა განსაჯონ. და იმ პარტი-ამ, რომელსაც დათხოვნილი მხედრები ეკუთვნიან. მაგალითად ამხ. დევიძე, სამყურაშვილი, თენიეშვილი და სხვები. ჩემის აზრით ამათ დაულალავ მუშაობას მიეწერება რაზმის არსებობა, თორემ რაზმში აქამდის ერთი მხედარიც არ დარჩებოდა. კომისიის მიერ წამოყენე-ბულ ბრალდებებს სრული სიმართლე უძევს საფუძვლად, დამამტკიცებელი სა-ბუთებიც ბევრი აქვს ხელში კომისიას და თუ ჯეროვან ყურადღებას მიაქცევენ კომისიის განცხადებას—დამნაშავე სას-ჯელს ვერ ასცდება. ნაწილი საბრალმ-დებლო მასალებისა გუბერნიის კომისა-რისა და შინაგან საქმეთა მინისტრის კანცელარიაშია.

მიუხედავად იმისა, რომ მან უმოწყა-ლოდ სცემა ამხ. დევიძეს ტფილისის მარქსისტულ ჯგუფის წევრს, მხოლოდ იმიტომ, რომ მან პირველად ამოიღო ხმა ხარაძის წინააღმდეგ, ხარაძე ისევ დასეირნობს თავისუფლად და მგონი ისევ ასრულებს ტფილისის გუბერნიის მილიციის უფროსის მოვალეობას (должность инспектора милиціи) მიუ-ხედავად იმისა, რომ ამ თანამდებობა-შიაც უუნარობა და უვიცობა გამოიჩი-ნა, დამამტკიცებელი საბუთი – გუბერ-ნიის მილიციის მოუწყობლობაა, რამაც გამოიწვია პროვინციაში ძარცვა-გლეჯა და ბოლშევიკურ-პოგრომული პოლიტი-კა. იქ, სადაც მილიცია კარგადაა დაყე-ნებული, არეულობაც ნაკლებია აქ კი წინააღმდეგს ვხედავთ.

არა მჯერა, რომ გუბერნიის კომი-სარმა ბ. [illegible] გაუწოდოს ხე-ლი პოლკ. ხარაძეს, ვინაიდან მან კარ-გად იცის, რომ [illegible] დანაშაული მიუძღ-ვის ხარაძეს ჩვენი რესპუბლიკის წინაშე.

ჩვენი სამშობლოს და რესპუბლიკის ინტერესები მოითხოვენ, რომ სათავეში საპასუხისმგებლო საქმეს, ნამდვილი რეს-პუბლიკანელი, უწყვეტლო და ზნეობრი-ვად სპეტაკი ადამიანი ედგეს და არა ისეთი, რომელსაც სამშობლო საწველ ფურად მიაჩნია. ჩემს წერილს ერთად ერთი მიზანი აქვს,—მიაწოდოს მთავრო-ბას ცნობები იმ პირთა შესახებ, რომ-ლებიც თავის მოქმედებით დიდ ზარალს აყენებენ ნორჩ რესპუბლიკას ხარაძეს-თან ერთად გასამართლებულ უნდა იქ-ნეს ის პირებიც, რომლებიც მასთან ერთად აწარმოებდნენ ჩაჯიბვის პოლი-ტიკას. უმთავრესი ბოროტმოქმედება იმაში მდგომარეობს, რომ რაზმი იმ თა-ვიდან, აქამდე მოუწყობელი არის და სიმდიდრე კი, როგორც წინად ვთქვი, ბევრი წაიჭყლიტა თავზე. რაზმს სახე-ლი გამოუცვალეს, მაგრამ შინაარსი კი ისევ ის დარჩა, რაც წინად იყო. რაზმ-ში თავი მოიყარა უცხო ეროვნების ხა-ლხმა, განსაკუთრებით ოფიცრობამ და ჩინოვნიკობამ, რომლებსაც რაზმის სამ-ჯახო საქმე აბარიათ და რომელთათვის მხოლოდ და მხოლოდ კუჭი არსებობს და არა საქმე. მიუხედავად იმისა, რომ ბევრი ქართველი ოფიცრობა და ჩი-ნოვნიკობა განიცდიან გაჭირვებას, ზე-მოხსენებული უსამართლოება მაინც ხდება. საჭიროა იქაც მოხდეს ნაციონა-ლიზაცი, და არა ქართველების დათ-ხოვნა, როგორც ეს ახალმა რაზმის უფ-როსმა ჩაიდინა გუბერნიის კომისარის განკარგულების ძალით. რაზმის მოვა-ლეობაა ტფილისის გუბერნიაში კონტრ-რევოლიუციისა და არეულობასთან ბრძოლა, ამიტომ სხვა ეროვნების ხალ-ხი, რომელთათვის საქართველოს დამო-უკიდებელ რესპუბლიკის არსებობა ყელ-ში გაჩრილი ძვალია, არ უნდა ედგეს სათავეში არც ერთ ნაწილს, რომელსაც ასეთი დიდი მიზანი აქვს დასახული.

ამასთანავე საჭიროა ისევ მიიღონ ის ამხანაგები, რომლებმაც სიტყვით და საქმით დაამტკიცეს ის, რომ მათ მარ-ტო სახალხო საქმე აინტერესებთ და არა სხვა, და რომლებსაც რაზმში მყო-ფი მხედრები, მათ ადამიანურს და რე-ვოლიუციონურ მოქმედებისათვის დიდ ნდობას უცხადებენ. ყველა ზემოხსენე-ბულ მოსაზრებებს დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს, წინააღმდეგ შემთხვევა-ში რაზმია თუ გუბერნიის ბატალიონი თავის დანიშნულებას ვერ შეასრულებს, აუცილებლად განმეორდება ის, რაც წინად ხდებოდა. ბატალიონი მარტო სახელად დარჩება და ვერ გაამართლებს იმ იმედებს, რომელსაც მასზედ ამყარე-ბენ.

კომისიის წევრი.

გამომცემელი
ხამსონ ფირცხალავა
რწმუნებული მთავარ კომიტეტისა.

რკინის გზის მიმოსვლა

ტფილისიდან გავა:

			საათ.	წ.
ფოთისკენ	№ 23	დილის	7	50
„	№ 3	ღამის	10	30
ქუთაისისკენ	№ 9/10	საღამ.	7	17
განჯისკენ	№ 4	ღამის	11	10
„	№ 8	დღის	3	35
სანაინისკენ	№ 4/3c	დღის	1	—

ტფილისში მოვა:

			საათ.	წ.
ფოთიდან	№ 24	შუად.	12	47
„	№ 4	საღამ.	6	54
ქუთაისიდან	№ 11/12	დილის	6	53
განჯიდან	№ 3	საღამ.	4	30
„	№ 7	დღის	3	30
სანაინიდან	№ 4c/3	დილის	11	—

ექიმი ბ. მ. მუხაძე იღებს სადოსტაქ-რო ავადმყოფთ. საღამოს 5—6 ს.-დე კვირა დღეს გარდა. მისამართი: დიდი მთავრის ქ. № 67, ოფიცერთა საეკონომიო საზოგადოების შენობის პირდაპირ. სახლი სვანიშვილისა, ტელეფ. 5—77. 1030

ექიმი ქალი რ. ბ. შიშლო-საბაშვი-ლი მედიცინის დოქტორი ჟე-ნევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველ დღე შინაგან, ქალურ და ვენე-რიულ ავადმყოფთ და იძლევა საბე-ბით დარიგებას. სიფილისის წამლობა ახალი მეთოდებით/ დილას 10—12 ს. და საღამოს 6—7 ნახ. საათამდე. სერგიევის ქუჩა (სოლოლაკი) სახლი № 9. ვრევნის ძოვდნის ახლო ტელ. 14—74. 5087

ექიმი ი. ი. ბერიშვილი დაბრუნდა და განაახლა მიღება ვენერიული, სა-შარდე ორგანოების, სიფილისის (შეშხა-პუნება 606—914) და კანის ავადმყოფო-ბისა. დილ თ 9—12 ს. და საღ მოთი 5—8 ს. ქალების მიღებმ 12—1 ს. კვი-რობით მხოლოდ დილით. მიხაილოვის შესახვევი სასტუმრო „ნოეს" პირდაპირ № 8. 450.

ექიმი დ. ვ. ჯავახიშვილი იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, ყოველ დღე, კვირის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, გუნიბის ქუჩა, № 41. ტელეფ. 14—09. 1032

ექიმ ნავასარდიანის პირველი კერძო საავადმყოფო
(დაარსებულია 1880 წელს)
ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ ყოველ დღე (გარდა კვირისა) დილით:
„606" და „914" 11—12 ს.

ბ. ა. ნავასარდიანი—11—12 ს. ქირუ-რგიული და ვენერიული (სიფილის. ავადმყ.)

გ. ი. მამწვრი: 9—10 ს. ქალებისა და საშარდისა.

ბ. გ. აგასაროვი: 9½—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.

აველტისიანი—კანისა და ვენერიულ ავად-მყოფებს 11½ ს.

მ. ბ. ბენიამოვიჩი: 10—12 ს. ყურისა, ყელისა და ცხვირის სნეულებანი.

ხ. გ. აველტისიანი—9—11 საკუთრივ ბავშვთა ავადმყ.

ი. ი. ტერ-გრიგორიანცი: 1—2 ს. ში-ნაგანი.

საღამოთი:

ა. ნ. ისაკიანი: 6—7 ს. ქალური ავად-მყოფობანი და ქირურგიული.

რჩევა-დარიგება 1 მან. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.

საავადმყოფოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი ა. ნავასარდიანი. 1019

ექიმი ი. კ. აბაკელია შინაგანი ავადმყოფობა. განსაკუთრებით ავადმყოფობანი [illegible] ფილტვების საჭმლის მომნელებელი ორგანოებისა, გულის და [illegible] (დიაგნოზი) [illegible] სისხლნაკლულობისა და მალარიისა. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე გარდა კვირისა საღამოს 4½—6 საათამდე. პერე დიდის ქ. № 26. ტელ. 5—86 127

ექიმი დ. შარაშანიძე იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ დილის 11—2 ს., საღამოთი 5—8 საათამდე. პავლოვის ქუჩა № 7. 213

ექიმი ვ. მუსხელიშვილი იღებს ავადმყოფთ დილის 12—2 საათ. კორღანოვის ქ. № 6.

ექიმი კბილისა კონსტანტინე არდაზიანი განაახლა ავადმყოფების მიღება 11—2 საათამდის. მელიქოვის ქუჩა № 11 ექიმი არდაზიანის ბინა. 1219

ექიმი პავლე არდაზიანი დაბრუნდა იღებს ბავშვთა და შინაგან ავადმყოფთ, დილის 8—9 ს. და საღ. 4—6 ს. მელიქოვის ქ. 12, 9 უბანი, 10[illegible]

ექიმი შ. ა. მიქელაძე მიიღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ-დღე საღამოს 6—7 საათ[illegible] დე, მიხეილის პროსპექტი № 117.

ექიმი ქ. ტუღუშლაშვილი ღებს [illegible] ავადმყოფებს ვენერიული, სა[illegible] რდე და სახქესე მილის სნეულებანი, სი[illegible] ლისი (606 და 914) შეშხაპუნება). სა[illegible] მოობით 5½—7 საათ. ყოველ დღე გარ[illegible] კვირისა კერძო საავადმყოფო მიხაილო[illegible] პროსპექტი № 167. 2[illegible]

ქუთაისში

ექიმი გ. ძორძაშვილი დაბრუნდა და განაახლა თვალის ავადმყოფების მიღება დილის 8—10 ს., საღამოთი 5—6 ს. ძველი ტფილისის ოლდენბურგის ქუჩების კუთხე. 8[illegible]

ექიმი ა. დ. ზალდასტანიძე იღებს [illegible] ბებით და საშვილოსნოს ავადმყოფთ, საღამოს 5—7 ს. მისამართი [illegible] როგრადის ქ. № 7. 10[illegible]

ექიმი ი. დ. ჯაჯანიძე. შინაგანი ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებანი. ავადმყოფებს მიიღებს დილ[illegible] 11—1 ს. საღამოს 5—7 ს. მადათოვის № 7 ტელეფონი 17 49. 1[illegible]

ქუთაისში მიხეილის ქუჩა [illegible] წითელ ხიდთან. ქირურგიული და ქალთა სნეულებების საავადმყოფო სამშობიარო განყოფილებით. დასაწოლ ავადმყოფს იღებენ ყოველ დრო. 848

მედიცინის დოქტორი მეანობის და ქირურგიისა ნ. დ. ტურაშვილი იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე 12 შუადღ. და 4—5 ს. ღ. შინაგანი, ბავშვთა, სხვებით და საშვილოსნოს სნეულებანი. ნიკოლოზის ქუჩა № 7. სიმხოვ[illegible] ამფითეატრის გვერდით. 6

კერძო მიხეილის საავადმყოფო მუდმივი ლოგინებით.
ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილ[illegible] 10 საათიდან. მიხეილის პროსპექტი, 16[illegible] 7[illegible]

თვალის საავადმყოფო მუდმივი საწოლით ექიმ ლონხინისა
რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში ასისტენტად იყო ვენასა და პარიზში თვალის კლინიკებში. თვალით ავადმყოფნი მიიღებიან დილის 9—1 საათამდე და საღამ[illegible] 4—7 ს. მიხეილის პროსპ. № 141 (ამ[illegible] ლოს კინო-თეატრის მახლობლად). მძიმე და საოპერაციო ავადმყოფები სრული პანსიონითაც მიიღებიან. 6[illegible]

ექიმი ნ. ი. მახვილაძე იღებს სპეციალურად მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვ. შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5—7 ს. ელექტრიზაცია და მასაჟი. მისამართი მოსკოვის ქ. № 11. 4[illegible]

გორჯომის წყალი ერთად-ერთი წარმომადგენელი ბორჯომის მინერ. წყლებისა ი. გ. დოლიძე ქ. ტფილისში ამით ვაცხადებ პატივცემულ მუშტართა საყურადღებოდ, რომ ნარდად მიიღებ ბორჯომის წყალს ვაწვდი ყუთობით 2 მანეთად ბოთლს (ყუთში 50 ბოთლია). მთავარი საწყობი: ელისაბედის ქუჩა 174. განყოფილება ავლაბარში, კახეთის ქუჩა 17 876

სახალხო განათლების სამინისტროს ნებართვით
1-ლი ქართული ბუხჰალტერიის კურსები
ორივე სქესისთვის, წლოვანობის განურჩევლად.
ალ. ბ. სათაშვილისა
ორმაგი ბუხჰალტერია და სხვა საგნები სრული პროგრამით. სწავლა დაიწყება ოქტომბრის 5 ს. პირობის გაგება შეიძლება დილის 10—12 ს., საღამოთი 5—6 ს. მისამართი: ტფილისი, დუშეთის ქუჩა, სახლი № 9 (1-ლი სართ. უბანი). 8[illegible]

ქართულ ენაზე
ბუხჰალტერიისა და კომერციულ ცოდნათა კურსები
კურსები სამ-თვიანია. სწავლა და წიგნების წარმოება ქართულად. მეცადინეობა დაიწყება 10 სექტემბრიდან. თხოვნები მიიღება საღ. 5—7 საათამდე. ტფილისი, ნიკოლოზის ქ. № 22, საბუხჰალტრო კურსები ნ. აბრამიანისა. 1276

[illegible] სტამბა „სახალხო საქმე" [illegible] ქუჩა № 14